

ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΠΡΩΤΟΔΙΚΕΙΟΥ (τρίτο πενταμελές τμήμα)
της 27ης Φεβρουαρίου 1997 *

Στην υπόθεση T-106/95,

Fédération française des sociétés d'assurances (FFSA), ένωση γαλλικού δικαίου, με έδρα το Παρίσι,

Union des sociétés étrangères d'assurances (USEA), ένωση γαλλικού δικαίου, με έδρα το Παρίσι,

Groupe des assurances mutuelles agricoles (Groupama), ένωση γαλλικού δικαίου, με έδρα το Noisy-le-Grand (Γαλλία),

Fédération nationale des syndicats d'agents généraux d'assurances (FNSAGA), ένωση γαλλικού δικαίου, με έδρα το Παρίσι,

Fédération française des courtiers d'assurances et de réassurances (FCA), ένωση γαλλικού δικαίου, με έδρα το Παρίσι,

Bureau international des producteurs d'assurances et de réassurances (BIPAR), ένωση γαλλικού δικαίου, με έδρα το Παρίσι,

* Γλώσσα διαδικασίας: η γαλλική.

εκπροσωπούμενες από τους Dominique Voillemot και Marie-Pia Hutin, δικηγόρους Παρισιού, με αντίκλητο στο Λουξεμβούργο τον δικηγόρο Jacques Loesch, 11, rue Goethe,

προσφεύγουσες,

κατά

Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, εκπροσωπούμενης από τον Gérard Rozet, νομικό σύμβουλο, με αντίκλητο στο Λουξεμβούργο τον Carlos Gómez de la Cruz, μέλος της Νομικής Υπηρεσίας, Centre Wagner, Kirchberg,

καθής,

υποστηριζόμενης από

τη **Γαλλική Δημοκρατία**, εκπροσωπούμενη από την Catherine de Salins, υποδιευθύντρια στη διεύθυνση νομικών υποθέσεων του Υπουργείου Εξωτερικών, και τον Jean-Marc Belorgey, chargé de mission στην ίδια διεύθυνση, με τόπο επιδόσεων στο Λουξεμβούργο την Πρεσβεία της Γαλλίας, 9, boulevard du Prince Henri,

και

τη **La Poste**, νομικό πρόσωπο γαλλικού δημοσίου δικαίου, με έδρα το Boulogne-Billancourt (Γαλλία), εκπροσωπούμενη από τον Hervé Lehman, δικηγόρο Παρισιού, με αντίκλητο στο Λουξεμβούργο τον δικηγόρο Aloyse May, 31, Grand-rue,

παρεμβαίνουσες,

που έχει ως αντικείμενο προσφυγή ακυρώσεως της αποφάσεως της Επιτροπής της 8ης Φεβρουαρίου 1995, που κοινοποιήθηκε στις προσφεύγουσες με έγγραφο της 21ης Φεβρουαρίου 1995, σχετικά με διαδικασία εφαρμογής του άρθρου 93 της Συνθήκης ΕΚ (κρατικές ενισχύσεις NN 135/92, ανταγωνιστικές δραστηριότητες της γαλλικής La Poste), που δημοσιεύθηκε στην *Επίσημη Εφημερίδα των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων* της 7ης Οκτωβρίου 1995 (ΕΕ C 262, σ. 11),

ΤΟ ΠΡΩΤΟΔΙΚΕΙΟ ΤΩΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΩΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ (τρίτο πενταμελές τμήμα),

συγκείμενο από τους Β. Vesterdorf, Πρόεδρο, C. P. Briët, P. Lindh, A. Potocki και J. L. Cooke, δικαστές,

γραμματέας: J. Palacio González, υπάλληλος διοικήσεως,

έχοντας υπόψη την έγγραφη διαδικασία και κατόπιν της προφορικής διαδικασίας της 8ης Οκτωβρίου 1996,

εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση

Το ιστορικό της διαφοράς

¹ Στις 11 Απριλίου 1990 η Γαλλική Κυβέρνηση υπέβαλε στο εθνικό Κοινοβούλιο σχέδιο νόμου σχετικά με τις αρχές και τα ουσιώδη σημεία της μεταρρυθμίσεως των υπηρεσιών ταχυδρομείων και τηλεπικοινωνιών.

- 2 Στις 4 Μαΐου 1990 τρεις από τις προσφεύγουσες στην υπό κρίση υπόθεση, η Fédération française des sociétés d'assurances (FFSA), ενεργούσα από κοινού με την Union des sociétés étrangères d'assurances (USEA) και την Groupe des assurances mutuelles agricole (Groupama), εκπροσωπούσες και οι τρεις ενώσεις ασφαλιστικές επιχειρήσεις, υπέβαλαν στην Επιτροπή καταγγελία κατά του σχεδίου νόμου για τον λόγο ότι το σχέδιο αυτό ήταν δυνατό να δημιουργήσει, στον τομέα των ασφαλίσεων, στρεβλώσεις στον ανταγωνισμό αντίθετες προς τα άρθρα 85, 86 και 92 της Συνθήκης ΕΚ (στο εξής: Συνθήκη).
- 3 Στην καταγγελία τους, οι εν λόγω ενώσεις ισχυρίστηκαν, μεταξύ άλλων, ότι το γαλλικό Δημόσιο είχε την πρόθεση να χορηγήσει, κατά παράβαση του άρθρου 92 της Συνθήκης, υπό τη μορφή φορολογικών ελαφρύνσεων, κρατικές ενισχύσεις στη La Poste. Σύμφωνα με τις προσφεύγουσες, οι παράνομες αυτές κρατικές ενισχύσεις θα παρέχονταν υπό τη μορφή των εξής πλεονεκτημάτων: ένα κατά παρέκκλιση φορολογικό καθεστώς δυνάμει του οποίου η La Poste, μέχρι την 1η Ιανουαρίου 1994, θα ήταν υπόχρεη για την πληρωμή μόνον των φόρων και λοιπών επιβαρύνσεων που είχαν εξοφληθεί από το Δημόσιο κατά την ημερομηνία δημοσίευσής του νόμου, κατ' αναλογία των δραστηριοτήτων που θα μεταφέρονταν σ' αυτήν· τη φορολόγηση, από την 1η Ιανουαρίου 1994, των μισθών με συντελεστή 4,25 % αντί του μέσου συντελεστή του 10 % περίπου που ίσχυε για τις ασφαλιστικές εταιρίες· τη μείωση κατά 85 % επί του ποσού των φορολογικών βάσεων όσον αφορά την τοπική φορολογία καθώς και την εφαρμογή σταθμισμένου συντελεστή σε σχέση με τους συντελεστές των δημοτικών φόρων. Εξάλλου, οι καταγγέλλουσες ισχυρίστηκαν ότι η δωρεάν παραχώρηση στην La Poste ακινήτων και κινητών που είχαν τεθεί τότε στη διάθεσή της, το ευεργέτημα της δωρεάν απαλλαγής για τις ασφαλιστικές υπηρεσίες καθώς και άλλες άμεσες και έμμεσες ενισχύσεις μη προσδιοριζόμενες και χαρακτηριζόμενες ως «συγκεκριαλυμένες» συνιστούσαν επίσης παράβαση του άρθρου 92 της Συνθήκης.
- 4 Στις 2 Ιουλίου 1990 ψηφίστηκε ο νόμος 90-568 σχετικά με την οργάνωση της δημόσιας υπηρεσίας των ταχυδρομείων και των τηλεπικοινωνιών, ο οποίος δημοσιεύθηκε στη *Journal Officiel de la République française* (στο εξής: JORF) της 8ης Ιουλίου 1990 (στο εξής: νόμος του 1990). Δυνάμει του άρθρου 1 του νόμου αυτού, η La Poste έχει οργανωθεί, από την 1η Ιανουαρίου 1991, ως νομικό πρόσωπο δημοσίου δικαίου υπό την εποπτεία του αρμοδίου για τα ταχυδρομεία και τις τηλεπικοινωνίες Υπουργού.
- 5 Το άρθρο 2 του νόμου αυτού ορίζει ως αποστολή της La Poste, μεταξύ άλλων, τη δυνατότητα παροχής «υπηρεσιών σχετικών με τα μέσα πληρωμής και τη μεταφορά κεφαλαίων, το προϊόν τοποθετήσεως και αποταμιεύσεως, τη

διαχείριση περιουσιών, τα στεγαστικά δάνεια ταμειυτηρίου και κάθε προϊόν ασφαλίσσεως». Το άρθρο 7 προβλέπει ότι η La Poste «έχει εξουσιοδοτηθεί να ασκεί, στη Γαλλία και στην αλλοδαπή, κάθε δραστηριότητα που συνδέεται άμεσα ή έμμεσα με το αντικείμενό της. Για τον σκοπό αυτό, και υπό τις προϋποθέσεις που προβλέπονται στη συγγραφή υποχρεώσεων, μπορεί να ιδρύει θυγατρικές και να λαμβάνει μερίδια συμμετοχής σε εταιρίες, ομίλους ή οργανισμούς με συναφές ή συμπληρωματικό αντικείμενο». Τέλος, το άρθρο 21 του ίδιου νόμου ορίζει, μεταξύ άλλων, ότι «η βάση επιβολής φόρου της La Poste [σχετικά με τοπική φορολογία] μειώνεται στο 85 % του ύψους της λόγω των επιτακτικών υποχρεώσεων που υπέχει όσον αφορά την εξυπηρέτηση του συνόλου του εθνικού εδάφους και τη συμμετοχή στη χωροταξία».

- 6 Ύστερα από την υποβολή της καταγγελίας, ακολούθησε αλληλογραφία μεταξύ των καταγγελλουσών και της Επιτροπής. Με έγγραφο της 2ας Αυγούστου 1990, η Επιτροπή γνωστοποίησε, μεταξύ άλλων, στις καταγγέλλουσες ότι, κατ' αυτήν, η άσκηση ασφαλιστικών δραστηριοτήτων πρέπει να γίνεται υπό τους ίδιους όρους με αυτούς που ισχύουν για τις ιδιωτικές ασφαλιστικές επιχειρήσεις και ότι η ιδιότητα της δημόσιας επιχειρήσεως δεν μπορεί, σε αντίθεση προς αυτήν της ιδιωτικής, να έχει επιπτώσεις στο δικαίωμα λήψεως κρατικής ενισχύσεως, είτε άμεσης είτε έμμεσης.
- 7 Στις 12 Δεκεμβρίου 1990 το Bureau international des producteurs d'assurances et de réassurances (BIPAR), η Fédération nationale des syndicats d'agents généraux d'assurances (FNSAGA) και η Fédération française des courtiers d'assurances et de réassurances (FCA) υπέβαλαν στην Επιτροπή καταγγελία σχετικά με τις ενισχύσεις που είχαν, κατ' αυτές, χορηγηθεί στη La Poste με τον νόμο του 1990.
- 8 Με έγγραφο της 18ης Φεβρουαρίου 1992, η Επιτροπή γνωστοποίησε στις καταγγέλλουσες ότι είχε ζητήσει από τις γαλλικές αρχές να προβούν σε ορισμένες τροποποιήσεις του νόμου του 1990 προκειμένου να διασφαλιστεί το συμβατό του νόμου αυτού με το κοινοτικό δίκαιο.
- 9 Στις 23 Σεπτεμβρίου 1992 υπήρξε συνάντηση Επιτροπής και καταγγελλουσών. Με έγγραφο της 5ης Οκτωβρίου 1992 οι καταγγέλλουσες BIPAR, FNSAGA και FCA υπέβαλαν παρατηρήσεις σχετικά με τις φορολογικές ελαφρύνσεις της La

Poste. Με έγγραφο της 3ης Νοεμβρίου 1992 οι καταγγέλλουσες FFSA, Groupama και USEA κατέθεσαν συμπληρωματικές παρατηρήσεις και, μεταξύ άλλων, απέσυραν τις αιτιάσεις τους όσον αφορά την προσωρινή απαλλαγή της La Poste από τον φόρο εταιριών καθώς και τη δωρεάν παραχώρηση σ' αυτήν ακινήτων και κινητών του δημοσίου.

- 10 Με έγγραφο της 29ης Μαρτίου 1994, η Επιτροπή γνωστοποίησε στις καταγγέλλουσες ότι, όσον αφορά τον μειωμένο συντελεστή φορολογήσεως μισθών, αντικείμενο μιας από τις αιτιάσεις που είχαν διατυπωθεί κατά του νόμου του 1990, οι γαλλικές αρχές τους είχαν γνωστοποιήσει ότι, δυνάμει του νόμου 93-1352, της 30ής Δεκεμβρίου 1993, που δημοσιεύθηκε στην *JORF* της 31ης Δεκεμβρίου 1993, η La Poste υπέκειτο, από την 1η Σεπτεμβρίου 1994, στον κατά τις κοινές διατάξεις ισχύοντα συντελεστή.
- 11 Οι καταγγέλλουσες FFSA, Groupama και USEA διασαφήνισαν, με έγγραφο της 7ης Ιουνίου 1994, το περιεχόμενο της καταγγελίας τους. Μεταξύ άλλων, απέσυραν την αιτίαση σχετικά με την εφαρμογή μειωμένου συντελεστή φορολογήσεως μισθών, ενόψει του γεγονότος ότι το άρθρο 42 του φορολογικού νόμου για το 1994 είχε καταργήσει, από την 1η Σεπτεμβρίου 1994, τη φορολογική ελάφρυνση της οποίας ετύγχανε εν προκειμένω η La Poste. Οι καταγγέλλουσες ενέμειναν επί των λοιπών αιτιάσεων που είχαν προηγουμένως διατυπώσει, συμπεριλαμβανομένης της σχετικής με τους όρους χρήσεως, για εμπορικές δραστηριότητες, των αρχείων που είχαν δημιουργηθεί για τη δημόσια υπηρεσία.
- 12 Με έγγραφο της 26ης Δεκεμβρίου 1994, οι καταγγέλλουσες FFSA, Groupama και USEA απηύθυναν στην Επιτροπή, σύμφωνα με το άρθρο 175 της Συνθήκης, πρόσκληση «για να λάβει οριστική θέση ως προς τη συνέχεια που έπρεπε να δοθεί στην καταγγελία [τους] όσον αφορά τα εξής δύο σημεία: — παραβάσεις των άρθρων 85 και 86 [...], — παράβαση του άρθρου 92, συγκεκριμένα τις μειώσεις, όσον αφορά την τοπική φορολογία, που ισχύουν για τη La Poste».

- 13 Με έγγραφο της 21ης Φεβρουαρίου 1995, η Επιτροπή γνωστοποίησε στη Γαλλική Κυβέρνηση ότι είχε αποφασίσει, στις 8 Φεβρουαρίου 1995, να μη χαρακτηρίσει το φορολογικό πλεονέκτημα του οποίου, δυνάμει του άρθρου 21 του νόμου του 1990, μπορεί να απολαύει η La Poste και το οποίο ανερχόταν κατά το 1994, σε 1,196 δισεκατομμύριο γαλλικά φράγκα (FF), ως κρατική ενίσχυση κατά την έννοια του άρθρου 92, παράγραφος 1, της Συνθήκης [απόφαση δημοσιευθείσα στην *Επίσημη Εφημερίδα των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων* της 7ης Οκτωβρίου 1995, (κρατικές ενισχύσεις NN 135/92, Γαλλία), ΕΕ C 262, σ. 11, στο εξής: προσβαλλομένη απόφαση].
- 14 Δεδομένου ότι στο προμνημονευθέν έγγραφο προσκλήσεως για λήψη θέσεως μνημονευόταν, επίσης, παράβαση των άρθρων 85 και 86 της Συνθήκης, η Επιτροπή γνωστοποίησε, συναφώς, ότι επιφυλασσόταν του δικαιώματος να λάβει τα κατάλληλα, ενόψει των διατάξεων αυτών, μέτρα στο πλαίσιο χωριστής διαδικασίας.
- 15 Με έγγραφο της 21ης Φεβρουαρίου 1995 η Επιτροπή απέστειλε, προς ενημέρωση, στις καταγγέλλουσες FFSA, Groupama και USEA αντίγραφο της προσβαλλομένης αποφάσεως.

Η προσβαλλομένη απόφαση

- 16 Όσον αφορά τον νομικό χαρακτηρισμό, από πλευράς των ισχυόντων επί των κρατικών ενισχύσεων κανόνων, των επιμάχων κρατικών μέτρων, η προσβαλλομένη απόφαση έχει ως εξής:

«Η εξέταση των στοιχείων που συλλέχθηκαν στον φάκελο βάσει των διατάξεων των άρθρων 90, παράγραφος 2, και 92, παράγραφος 1, της Συνθήκης ΕΚ επιτρέπει την εξαγωγή των ακόλουθων συμπερασμάτων:

Η μείωση της φορολογικής βάσης στο πλαίσιο τοπικής φορολογίας [που προβλέπεται από το άρθρο 21 του νόμου του 1990] αντιπροσωπεύει ένα οικονομικό πλεονέκτημα για την La Poste· συνεπώς, για να υπάρξει το ευεργέτημα της παρέκκλισης που προβλέπεται στις διατάξεις του άρθρου 90, παράγραφος

2, πρέπει το εν λόγω πλεονέκτημα να μην υπερβεί ό,τι είναι απαραίτητο για την εκπλήρωση της αποστολής δημοσίου συμφέροντος. Με άλλα λόγια, το κοινοτικό δίκαιο απαιτεί το εν λόγω πλεονέκτημα να μην ενισχύει τις ανταγωνιστικές δραστηριότητες του δημοσίου φορέα εκμετάλλευσης.

Σύμφωνα με τις γαλλικές αρχές, το (...) φορολογικό πλεονέκτημα είναι κατώτερο του οικονομικού βάρους των υποχρεώσεων που απορρέουν από την άσκηση της δημόσιας υπηρεσίας, όπως η υποχρέωση διασφάλισης της παρουσίας ταχυδρομικών γραφείων στο σύνολο της εθνικής επικράτειας και η έλλειψη κέρδους ορισμένων ταχυδρομικών γραφείων, όπως καθορίζεται στη συγγραφή υποχρεώσεων της La Poste (...).

Για να μπορέσουν να ληφθούν υπόψη τα πλεονεκτήματα των οποίων επωφελούνται οι ανταγωνιστικές υπηρεσίες της La Poste λόγω της ύπαρξης ταχυδρομικού δικτύου σε αγροτικές περιοχές, πρέπει πάντως να μειωθεί το πρόσθετο κόστος των 2,782 δισεκατομμυρίων FF που αναφέρεται από τις γαλλικές αρχές σε ποσοστό ίσο με τις επιπτώσεις των ανταγωνιστικών υπηρεσιών στον κύκλο εργασιών της La Poste. Ως προς αυτό, οι γαλλικές αρχές θεωρούν ότι όλες οι ανταγωνιστικές δραστηριότητες (...) δεν θα έπρεπε να συνυπολογίζονται στον κύκλο εργασιών του ανταγωνιστικού τομέα λόγω του γεγονότος, μεταξύ άλλων, ότι η διαχείριση κρατικών λογαριασμών πληρώνεται μόνο κατ' αποκοπή και ότι η διανομή του τύπου δεν πληρώνεται παρά εν μέρει από τους εκδότες και από το κράτος. Πάντως, από στοιχεία που υποβλήθηκαν εκ μέρους των γαλλικών αρχών απορρέει ότι η La Poste θα υποβάλει αναλυτικές λογιστικές καταστάσεις για την περίοδο αναφοράς της σύμβασης με το κράτος 1995-1997. Αυτή τη στιγμή το πρόσθετο κόστος της δημόσιας υπηρεσίας υπολογίζεται βάσει του συνόλου των δραστηριοτήτων των ταχυδρομείων διότι συνδέονται με την υποχρέωση παροχής καθολικών υπηρεσιών στην επικράτεια του γαλλικού κράτους και όχι με τις διάφορες κατηγορίες δραστηριοτήτων των ταχυδρομείων, ήτοι, τα ίδια γραφεία και το ίδιο προσωπικό ασκούν συγχρόνως δραστηριότητες υπηρεσιών δημοσίου συμφέροντος και ανταγωνιστικές δραστηριότητες. Εξάλλου, η διάκριση μεταξύ δημοσίων υπηρεσιών και ανταγωνιστικών εμπίπτει στο εθνικό νομικό πλαίσιο και δεν αποτελεί ακόμη αντικείμενο, στον τομέα αυτό, ενιαίων διατάξεων σε κοινοτικό επίπεδο.

Δεδομένου του μη ολοκληρωμένου χαρακτήρα στην παρούσα φάση των αναλυτικών λογιστικών στοιχείων της La Poste και ελλείψει κοινοτικών κριτηρίων που καθορίζουν τη φύση των διαφόρων δραστηριοτήτων, φαίνεται χρήσιμο το να μην γίνει καμία μείωση του συνόλου των ταχυδρομικών εσόδων που προέρχονται από ανταγωνιστικές δραστηριότητες.

Απορρέει ότι πρέπει να θεωρηθεί ως αξία αναφοράς το 34,5 % του κύκλου εργασιών, που αντιστοιχεί στο σύνολο των ανταγωνιστικών δραστηριοτήτων. Κατά συνέπεια, το πρόσθετο κόστος της δημόσιας υπηρεσίας (2,782 δισεκατομμύρια FF) μείον ο παράγων του 34,7 % (αναλογία του κύκλου εργασιών που εμπίπτει στις ανταγωνιστικές δραστηριότητες) μπορούν να υπολογισθούν σε 1,82 δισεκατομμύριο FF (η ίδια πράξη επί ελάχιστης εκτίμησης — ήτοι 2,02 δισεκατομμύρια FF — του εξωτερικού συμβούλου οδηγεί σε κύκλο εργασιών ύψους 1,32 δισεκατομμυρίου FF).

Τα ποσά αυτά υπερβαίνουν το ύψος του ποσού του φορολογικού πλεονεκτήματος (1,196 δισεκατομμύριο FF). Το φορολογικό πλεονέκτημα για την La Poste δεν υπερβαίνει κατά συνέπεια ό,τι δικαιολογείται για τη διασφάλιση της εκπλήρωσης της αποστολής δημοσίου συμφέροντος την οποία έχει αναλάβει η La Poste ως δημόσιος φορέας εκμετάλλευσης. Κατά συνέπεια, δεν συντρέχει λόγος να εξαχθεί το συμπέρασμα της μεταφοράς κρατικών πόρων στις ανταγωνιστικές δραστηριότητες της La Poste. Ως εκ τούτου, σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 90, παράγραφος 2, τα εν λόγω μέτρα δεν αποτελούν κρατικές ενισχύσεις δυνάμει του άρθρου 92, παράγραφος 1, της Συνθήκης ΕΚ.

Λαμβανομένων υπόψη των όσων αναφέρθηκαν παραπάνω, η Επιτροπή αποφάσισε να μην χαρακτηρίσει τις εν λόγω διατάξεις ως κρατικές ενισχύσεις δυνάμει του άρθρου 92, παράγραφος 1, της Συνθήκης ΕΚ».

- 17 Όσον αφορά το πρόσθετο κόστος που συνδέεται με τις υποχρεώσεις δημόσιας υπηρεσίας που προκύπτουν για την La Poste από το επιτακτικό καθήκον της εξυπηρέτησής του συνόλου του εθνικού εδάφους και της συμμετοχής στη χωροταξία που υπέχει η La Poste, έχουν εκπονηθεί δύο μελέτες, τόσο από την ίδια τη La Poste όσο και από εξωτερικούς συμβούλους.

- 18 Όσον αφορά την καταρτισθείσα από τη La Poste μελέτη του πρόσθετου κόστους, από την προσβαλλομένη απόφαση προκύπτει ότι:

«Η La Poste προέβη σε μια ανάλυση όλων των ταχυδρομικών γραφείων (...) της Περιφέρειας της Μεσογείου. Το κόστος των γραφείων αναλύθηκε κατά στρώματα, έννοια που επιτρέπει να ταξινομηθούν τα γραφεία αναλόγως του μεγέθους της περιοχής και του αριθμού των δρομολογίων διανομής. Το κόστος των γραφείων κατά στρώματα στη συνέχεια μεταφέρθηκε αναλογικά σε ολόκληρη τη Γαλλία βάσει του αριθμού των γραφείων κατά στρώματα και του μέσου κόστους κατά στρώματα ενός γραφείου της Περιφέρειας της Μεσογείου. Η επιλογή του δείγματος (...) περιλαμβάνει συγχρόνως αστικές περιοχές και διασκορπισμένους οικισμούς της υπαίθρου. Για να ενισχυθεί η αξιοπιστία της ανάλυσης αυτής πραγματοποιήθηκε σύγκριση του συνολικού κόστους σε εθνικό επίπεδο.

Παραλείποντας τα ταχυδρομικά γραφεία στα “δυσχερή” προάστια ή τις περιοχές βιομηχανικής παρακμής, η ανάλυση συγκεντρώνεται στα αγροτικά ταχυδρομικά γραφεία. Πρόκειται για γραφεία διανομής που βρίσκονται σε κοινότητες κάτω των 2 000 κατοίκων, καθώς και αγροτικά ταχυδρομικά γραφεία και ταχυδρομικά γραφεία τρίτης και τέταρτης κλάσης που δεν παρέχουν υπηρεσίες διανομής που βρίσκονται σε κοινότητες κάτω των 2 000 κατοίκων».

- 19 Η μελέτη κατέληξε στο συμπέρασμα ότι το πρόσθετο κόστος της δημόσιας υπηρεσίας ανερχόταν σε 2,782 δισεκατομμύρια FF.

- 20 Όσον αφορά την εκπονηθείσα από εξωτερικούς συμβούλους μελέτη του πρόσθετου κόστους, από την προσβαλλομένη απόφαση προκύπτει ότι:

«Η απόδοση του κάθε ταχυδρομικού γραφείου αξιολογείται βάσει του περιθωρίου κέρδους. Για κάθε γραφείο, διακρίνονται τρεις βασικές δραστηριότητες: η εξερχόμενη αλληλογραφία (...), η εισερχόμενη αλληλογραφία (...) και οι χρηματοοικονομικές υπηρεσίες (...). Για κάθε δραστηριότητα, ανά αντικείμενο ή ανά λογαριασμό, μετριέται η απόκλιση της απόδοσης βάσει του περιθωρίου απόκλισης μεταξύ του ταχυδρομικού γραφείου και του μέσου όρου σε εθνικό

επίπεδο: στην περίπτωση αρνητικής απόδοσης, υπάρχει πρόσθετο κόστος· στην αντίθετη περίπτωση, υπάρχει θετική συνδρομή.

Το πρόσθετο κόστος μετριέται σε επίπεδο διοικητικών περιφερειών (καντόνια). Σύμφωνα με τις πλέον πρόσφατες εργασίες της DATAR (αντιπροσωπεία για τη χωροταξία και για την περιφερειακή δράση) το καντόνιο προσφέρει το καλύτερο δυνατό επίπεδο εκτίμησης των περιφερειακών επιπτώσεων. Το πρόσθετο κόστος που συνδέεται με περιφερειακά έργα (αγροτικές περιοχές, βιομηχανικές περιοχές σε κρίση) μετριέται επομένως στο επίπεδο αυτό. Η απόδοση ενός καντονίου προκύπτει από το αλγεβρικό ποσό των συνεισφορών που μετρώνται σε επίπεδο ταχυδρομικών γραφείων και όχι από το ποσό που απορρέει αποκλειστικά από τα ταχυδρομικά γραφεία που παρουσιάζουν έλλειμμα (...).»

- 21 Το μέσο περιθώριο απόκλισης σε εθνικό επίπεδο προσδιορίστηκε βάσει 1) των μέσων εσόδων (αλληλογραφία ανά αντικείμενο και έσοδα — πλην ασφαλίσεων — ανά λογαριασμό) 2) των μέσων εξόδων ανά αντικείμενο (δραστηριότητα εξερχόμενης και εισερχόμενης στα γραφεία αλληλογραφίας καθώς και διαλογή/διαβίβαση εκτός γραφείου) και 3) το μέσο κόστος ανά λογαριασμό (δραστηριότητα χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών εντός των γραφείων και επεξεργασία εκτός γραφείων).
- 22 Όσον αφορά τη συνεισφορά κάθε γραφείου, η μελέτη υπολόγισε, για κάθε δραστηριότητα, το ακαθάριστο περιθώριο απόκλισης του γραφείου λαμβάνοντας υπόψη 1) τα πραγματικά στοιχεία για οτιδήποτε πραγματοποιήθηκε εντός ενός γραφείου (θυρίδες, όπισθεν αυτών υπηρεσίες, διανομή) κατανέμοντας τα μεταξύ εισερχόμενης αλληλογραφίας, εξερχόμενης αλληλογραφίας και χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών και 2) τα στοιχεία που απορρέουν από το εθνικό σύστημα αναφοράς για άλλες δραστηριότητες (για την εισερχόμενη αλληλογραφία: μέσα έσοδα που μειώνονται από το μέσο κόστος της εξερχόμενης αλληλογραφίας και της διαλογής/διαβίβασης, για την εξερχόμενη αλληλογραφία: κόστος διαλογής/διαβίβασης και εισερχόμενης αλληλογραφίας, για τις χρηματοπιστωτικές υπηρεσίες: κόστος επεξεργασίας εκτός γραφείου).
- 23 Στη συνέχεια, αυτό το ακαθάριστο περιθώριο απόκλισης γραφείου συγκρίθηκε με το μέσο εθνικό ακαθάριστο περιθώριο. Η προσβαλλόμενη απόφαση διευκρινίζει ότι «κατ' αυτόν τον τρόπο [μετριέται] η απόκλιση της απόδοσης του γραφείου για οποιαδήποτε δραστηριότητα πραγματοποιείται εντός του γραφείου». Στη συνέχεια έγινε αναλογική εφαρμογή σ' ολόκληρη τη Γαλλία του πρόσθετου κόστους.

- 24 Η μελέτη των εξωτερικών συμβούλων κατέληξε στο συμπέρασμα ότι το συνολικό πρόσθετο κόστος ανέρχεται σε 4,86 δισεκατομμύρια FF για τις αγροτικές περιοχές, μείον 2,84 δισεκατομμύρια FF που αντιστοιχούν στο πρόσθετο κόστος διανομής, ήτοι σύνολο πραγματικού πρόσθετου κόστους 2,02 δισεκατομμυρίων FF. Αν ληφθεί υπόψη το πρόσθετο κόστος των γραφείων που κείνται στα «δυσχερή» προάστια και στις ζώνες βιομηχανικού μααρασμού, το πρόσθετο κόστος ανέρχεται σε 2,83 δισεκατομμύρια FF.

Διαδικασία και αιτήματα των διαδίκων

- 25 Οι προσφεύγουσες άσκησαν την υπό κρίση προσφυγή με δικόγραφο που κατέθεσαν στη Γραμματεία του Πρωτοδικείου στις 24 Απριλίου 1995.
- 26 Με δικόγραφο που κατέθεσε στη Γραμματεία του Πρωτοδικείου στις 25 Σεπτεμβρίου 1995, η Γαλλική Δημοκρατία άσκησε παρέμβαση υπέρ της Επιτροπής. Με διάταξη της 24ης Οκτωβρίου 1995, ο πρόεδρος του τρίτου πενταμελούς τμήματος του Πρωτοδικείου έκανε δεκτή την παρέμβαση της Γαλλικής Κυβερνήσεως.
- 27 Με δικόγραφο που κατέθεσε στη Γραμματεία του Πρωτοδικείου στις 29 Σεπτεμβρίου 1995, η La Poste άσκησε παρέμβαση υπέρ της Επιτροπής. Με διάταξη της 24ης Οκτωβρίου 1995, ο πρόεδρος του τρίτου πενταμελούς τμήματος του Πρωτοδικείου έκανε δεκτή την παρέμβαση της La Poste.
- 28 Κατόπιν εκθέσεως του εισηγητή δικαστή, το Πρωτοδικείο (τρίτο πενταμελές τμήμα) αποφάσισε να προχωρήσει στη διαδικασία χωρίς προηγούμενη διεξαγωγή αποδείξεων. Ωστόσο, το Πρωτοδικείο προέβη στη λήψη μέτρων οργάνωσης της διαδικασίας καλώντας, με έγγραφο της 25ης Σεπτεμβρίου 1996, την καθής να απαντήσει σε ορισμένες ερωτήσεις γραπτώς καθώς και προφορικώς, κατά τη συνεδρίαση. Η Επιτροπή συμμορφώθηκε προς την πρόσκληση αυτή.

29 Οι διάδικοι ανέπτυξαν προφορικά τις απόψεις τους και απάντησαν σε ερωτήσεις του Πρωτοδικείου κατά τη συνεδρίαση της 8ης Οκτωβρίου 1996.

30 Οι προσφεύγουσες ζητούν από το Πρωτοδικείο:

— να ακυρώσει την προσβαλλομένη απόφαση.

— να καταδικάσει την Επιτροπή στα δικαστικά έξοδα.

31 Η Επιτροπή ζητεί από το Πρωτοδικείο:

— να απορρίψει την προσφυγή.

— να καταδικάσει τις προσφεύγουσες στα δικαστικά έξοδα.

32 Η Γαλλική Δημοκρατία, παρεμβαίνουσα, ζητεί από το Πρωτοδικείο:

— να απορρίψει την προσφυγή.

— να καταδικάσει τις προσφεύγουσες στα δικαστικά έξοδα.

33 Η La Poste, παρεμβαίνουσα, ζητεί από το Πρωτοδικείο:

— να απορρίψει την προσφυγή·

— να καταδικάσει τις προσφεύγουσες στα δικαστικά έξοδα της παρεμβάσεως.

Όσον αφορά το αντικείμενο της διαφοράς

34 Επιβάλλεται, κατ' αρχάς, να προσδιοριστεί το αντικείμενο της διαφοράς, δεδομένου ότι οι προσφεύγουσες αντλούν επιχειρήματα, τόσο με το εισαγωγικό της δίκης έγγραφο όσο και εκ νέου κατά την προφορική διαδικασία, από διάφορα πλεονεκτήματα τα οποία έχουν, κατ' αυτές, παρασχεθεί στη La Poste και τα οποία η Επιτροπή δεν εξετάζει στην προσβαλλομένη απόφαση.

35 Όπως προκύπτει από τη δικογραφία, ύστερα από την υποβολή στην Επιτροπή των καταγγελιών τους με τις οποίες επέστησαν την προσοχή της επί μιας σειράς πλεονεκτημάτων τα οποία είχαν, κατ' αυτές, παρασχεθεί στη La Poste και τα οποία θεωρούσαν ως κρατικές ενισχύσεις κατά την έννοια του άρθρου 92 της Συνθήκης (βλ., ανωτέρω, σκέψη 3), οι προσφεύγουσες κάλεσαν την Επιτροπή, με έγγραφο της 26ης Δεκεμβρίου 1994, «να λάβει οριστική θέση όσον αφορά τη συνέχεια που πρέπει να δοθεί στην καταγγελία [τους] όσον αφορά τα εξής δύο σημεία: — τις παραβάσεις των άρθρων 85 και 86 (...), — την παράβαση του άρθρου 92, συγκεκριμένα τις μειώσεις φόρου των οποίων απήλαυε η La Poste σχετικά με την τοπική φορολογία».

- 36 Συναφώς, πρέπει επίσης να επισημανθεί ότι πριν από το έγγραφό τους προσκλήσεως για λήψη θέσεως οι προσφεύγουσες είχαν, σε ένα πρώτο στάδιο, με έγγραφο της 3ης Νοεμβρίου 1992, αποσύρει τόσο την αιτίασή τους σχετικά με την προσωρινή απαλλαγή φόρου επί των εταιριών της οποίας απήλαυε η La Poste όσο και την αιτίασή τους σχετικά με τη δωρεάν παραχώρηση σ' αυτήν ακινήτων και κινητών του δημοσίου και, σε ένα δεύτερο στάδιο, με έγγραφο της 7ης Ιουνίου 1994, την αιτίασή τους σχετικά με την εφαρμογή μειωμένου συντελεστή φόρου επί των αποδοχών, και τούτο ενόψει του γεγονότος ότι το άρθρο 42 του φορολογικού νόμου για το 1994 είχε καταργήσει, από την 1η Σεπτεμβρίου 1994, αυτή τη φορολογική ελάφρυνση.
- 37 Ύστερα από το έγγραφο προσκλήσεως για λήψη θέσεως, η Επιτροπή εξέτασε, με την προσβαλλόμενη πράξη, μόνο την αιτίαση σχετικά με τη μείωση που προβλεπόταν, σχετικά με την τοπική φορολογία, από το άρθρο 21 του νόμου του 1990, προκειμένου να διαπιστώσει αν αυτό το παρασχεθέν στη La Poste πλεονέκτημα ήταν σύμφωνο προς τις διατάξεις της Συνθήκης σχετικά με τις κρατικές ενισχύσεις. Από την προσβαλλόμενη απόφαση προκύπτει ότι η Επιτροπή επιφυλάχθηκε του δικαιώματος να λάβει θέση επί ενδεχομένης παραβάσεως των άρθρων 85 και 86 στο πλαίσιο χωριστής διαδικασίας (βλ. ανωτέρω, σκέψη 14).
- 38 Κατά συνέπεια, το Πρωτοδικείο κρίνει ότι ορθώς η Επιτροπή, με την προσβαλλόμενη απόφαση, περιορίστηκε να εξετάσει τη συμφωνία, ενόψει των σχετικών με κρατικές ενισχύσεις κανόνων, της μειώσεως κατά 85 % επί του ποσού των φορολογικών βάσεων όσον αφορά την τοπική φορολογία, που προβλέπεται από το άρθρο 21 του νόμου του 1990, της οποίας μπορεί να απολαύει η La Poste. Πράγματι, ορθώς η Επιτροπή θεώρησε ότι οι καταγγέλλουσες είχαν παραιτηθεί των αιτιάσεων σχετικά με τα λοιπά πλεονεκτήματα που, κατ' αυτές, είχαν χορηγηθεί στη La Poste.
- 39 Κατά συνέπεια, οι αιτιάσεις, εκτός αυτής που αφορά την προβλεπόμενη από το άρθρο 21 του νόμου του 1990 μείωση φόρου, πρέπει να θεωρηθούν, στο πλαίσιο της υπό κρίση διαφοράς, ως άνευ αντικειμένου. Ως εκ τούτου, το Πρωτοδικείο δεν χρειάζεται να αποφανθεί ως προς αυτές.

- 40 Εκ των ανωτέρω προκύπτει ότι η διαφορά έχει ως αντικείμενο αίτημα ακυρώσεως της προσβαλλομένης αποφάσεως μόνο κατά το μέτρο που αυτή διαπιστώνει ότι η χορήγηση στη La Poste της μειώσεως επί του ποσού των φορολογικών βάσεων όσον αφορά την τοπική φορολογία που προβλέπεται από το άρθρο 21 του νόμου του 1990 δεν αποτελεί κρατική ενίσχυση κατά την έννοια του άρθρου 92, παράγραφος 1, της Συνθήκης (βλ. ανωτέρω, σκέψη 13).

Λόγοι ακυρώσεως και επιχειρήματα των διαδίκων

- 41 Προς στήριξη της προσφυγής, οι προσφεύγουσες προβάλλουν, κατ' ουσίαν, τέσσερις λόγους ακυρώσεως. Ο πρώτος λόγος αντλείται από την προσβολή των δικαιωμάτων άμυνας, καθόσον η Επιτροπή δεν γνωστοποίησε στις προσφεύγουσες την μνημονευόμενη στην προσβαλλομένη απόφαση αλληλογραφία που είχε πραγματοποιηθεί, κατά τη διάρκεια της διοικητικής διαδικασίας, με τη Γαλλική Κυβέρνηση. Ο δεύτερος λόγος ακυρώσεως αντλείται από την παράβαση της υποχρεώσεως αιτιολογίας της προσβαλλομένης αποφάσεως. Ο τρίτος λόγος από πλάνη εκτιμήσεως της Επιτροπής, εφόσον το εν λόγω κοινοτικό όργανο χρησιμοποίησε ακατάλληλη μέθοδο για να εκτιμήσει το πρόσθετο κόστος που συνδεόταν με τις υποχρεώσεις δημόσιας υπηρεσίας που υπείχε η La Poste. Τέλος, ο τέταρτος λόγος αντλείται από την παράβαση των άρθρων 92 και 90, παράγραφος 2, της Συνθήκης. Ο λόγος αυτός διαρθρώνεται σε δύο σκέλη. Αφενός, η διάταξη αυτή δεν μπορεί να επιτρέψει την εξαίρεση του επίμαχου φορολογικού πλεονεκτήματος από την απαγόρευση του άρθρου 92 της Συνθήκης και, αφετέρου, η Επιτροπή παρέλειψε να εκτιμήσει τις συνέπειες του πλεονεκτήματος αυτού στον ανταγωνισμό.

1. Όσον αφορά τον πρώτο λόγο ακυρώσεως που αντλείται από την προσβολή των δικαιωμάτων άμυνας

Επί του παραδεκτού του λόγου ακυρώσεως

Τα επιχειρήματα των διαδίκων

- 42 Η Επιτροπή ισχυρίζεται ότι αυτός ο λόγος είναι απαράδεκτος εφόσον προβλήθηκε, κατά παράβαση του άρθρου 48, παράγραφος 2, του Κανονισμού Διαδικασίας του Πρωτοδικείου, μόλις κατά το στάδιο του υπομνήματος απαντήσεως. Επιπλέον, ο λόγος αυτός δεν μπορεί να θεωρηθεί ως δημοσίας τάξεως.

- 43 Οι προσφεύγουσες φρονούν ότι αυτός ο ισχυρισμός περί απαραδέκτου πρέπει να απορριφθεί για τον λόγο ότι, κατ' αυτές, στον κοινοτικό δικαστή εναπόκειται όχι μόνο να απορρίπτει κάθε ισχυρισμό που συνιστά υπερβολική τυπολατρεία (απόφαση του Πρωτοδικείου της 7ης Φεβρουαρίου 1991, T-167/89, De Rijk κατά Επιτροπής, Συλλογή 1991, σ. II-91), αλλά και να λαμβάνει υπόψη αυτεπαγγέλτως οποιοδήποτε λόγο δημοσίας τάξεως (απόφαση του Πρωτοδικείου της 11ης Φεβρουαρίου 1992, T-16/90, Παναγιωτοπούλου κατά Κοινοβουλίου, Συλλογή 1992, σ. II-89).
- 44 Η Γαλλική Κυβέρνηση παρατηρεί ότι κατά τη διάρκεια της διαδικασίας δεν προέκυψε κανένα νέο νομικό ή πραγματικό στοιχείο που να δικαιολογεί την προβολή του λόγου κατά το στάδιο του υπομνήματος αντικρούσεως.
- 45 Η παρεμβαίνουσα La Poste, συντάσσεται κατ' ουσίαν προς την επιχειρηματολογία της Επιτροπής. Όσον αφορά την απαγόρευση προβολής νέων λόγων κατά τη διάρκεια της δίκης, παραπέμπει, επιπλέον, στην απόφαση του Δικαστηρίου της 31ης Μαρτίου 1992, C-52/90, Επιτροπή κατά Δανίας (Συλλογή 1992, σ. I-2187), και στην απόφαση του Πρωτοδικείου της 18ης Νοεμβρίου 1992, T-16/91, Rendo κ.λπ. κατά Επιτροπής (Συλλογή 1992, σ. II-2417). Δεδομένου ότι τα έγγραφα, ως προς τα οποία οι προσφεύγουσες ισχυρίζονται ότι δεν τους γνωστοποιήθηκαν, μνημονεύονται στην προσβαλλομένη απόφαση, οι εν λόγω προσφεύγουσες δεν εμποδίζονταν να προβάλουν τον λόγο αυτό κατά το στάδιο της ασκήσεως της προσφυγής.

Κρίση του Πρωτοδικείου

- 46 Το Πρωτοδικείο διαπιστώνει ότι αυτός ο λόγος ακυρώσεως προβλήθηκε, για πρώτη φορά, στο υπόμνημα απαντήσεως.
- 47 Σύμφωνα με το άρθρο 48, παράγραφος 2, του Κανονισμού Διαδικασίας, κατά τη διάρκεια της δίκης απαγορεύεται η προβολή νέων ισχυρισμών εκτός αν στηρίζονται σε νομικά και πραγματικά στοιχεία που ανέκλυψαν κατά τη διαδικασία.

- 48 Όμως, κατά τη διάρκεια της διαδικασίας, δεν προέκυψε κανένα νέο στοιχείο που να δικαιολογεί την εκπρόθεσμη προβολή του παρόντος λόγου. Πράγματι, η αλληλογραφία στην οποία αναφέρεται ο λόγος αυτός έχει μνημονευθεί στην προσβαλλομένη απόφαση. Επομένως, δεν εμποδίζονταν οι προσφεύγουσες να επικαλεστούν τον λόγο αυτό στο εισαγωγικό της δίκης έγγραφο και, κατά συνέπεια, δεν μπορούν, σύμφωνα με το άρθρο 48, παράγραφος 2, να τον προβάλουν στο στάδιο του υπομνήματος απαντήσεως.
- 49 Εξάλλου, το Πρωτοδικείο δεν θεωρεί ότι οφείλει, υπό τις εν προκειμένω περιστάσεις, να τον λάβει υπόψη του αυτεπαγγέλτως. Επομένως, ο λόγος αυτός πρέπει να απορριφθεί ως απαράδεκτος.

2. Όσον αφορά τον δεύτερο λόγο ακυρώσεως που αντλείται από ανεπαρκή αιτιολογία

Επί του παραδεκτού του λόγου ακυρώσεως

Επιχειρήματα των διαδίκων

- 50 Η Επιτροπή διατείνεται ότι ο ανωτέρω λόγος είναι απαράδεκτος δεδομένου ότι προβλήθηκε μόλις κατά το στάδιο του υπομνήματος απαντήσεως. Όσον αφορά την απόφαση της 28ης Σεπτεμβρίου 1995, T-95/94, Sytraval και Brink's France κατά Επιτροπής (Συλλογή 1995, σ. II-2651), που εκδόθηκε από το Πρωτοδικείο ύστερα από την κατάθεση του δικογράφου της προσφυγής και προβάλλεται από τις προσφεύγουσες στο υπόμνημά τους απαντήσεως, απόφαση που αποτελεί ήδη το αντικείμενο αιτήσεως αναιρέσεως ενώπιον του Δικαστηρίου με αριθμό υποθέσεως C-367/95 P, η Επιτροπή ισχυρίζεται ότι η απόφαση αυτή σε καμιά περίπτωση δεν αποτελεί νέο κατά την έννοια του άρθρου 48 του Κανονισμού Διαδικασίας στοιχείο (απόφαση του Δικαστηρίου της 19ης Μαρτίου 1991, C-403/85 Rév., Ferrandi κατά Επιτροπής, Συλλογή 1991, σ. I-1215).
- 51 Οι προσφεύγουσες φρονούν ότι αυτός ο ισχυρισμός περί απαραδέκτου πρέπει να απορριφθεί, δεδομένου ότι ο λόγος αυτός είναι δημοσίας τάξεως. Εξάλλου, ισχυρίζονται ότι η προπαρατεθείσα απόφαση Sytraval και Brink's France κατά Επιτροπής πρέπει να θεωρηθεί ως νέο στοιχείο επιτρέπον την προβολή του λόγου. Επιπλέον, παραπέμπουν στη μνημονευόμενη στην ανωτέρω σκέψη 43 επιχειρηματολογία.

- 52 Η Γαλλική Κυβέρνηση συντάσσεται κατ' ουσίαν προς την επιχειρηματολογία της Επιτροπής.
- 53 Η παρεμβαίνουσα La Poste συντάσσεται επίσης προς την επιχειρηματολογία της Επιτροπής. Προσθέτει ότι ο λόγος αυτός μπορεί να βασίζεται μόνο σε πραγματικά ή νομικά στοιχεία που αποκαλύφθηκαν κατά τη διαδικασία και παραπέμπει κατά τα λοιπά, στις μνημονευόμενες στην ανωτέρω σκέψη 45 αποφάσεις.

Κρίση του Πρωτοδικείου

- 54 Όπως το Πρωτοδικείο τόνισε ανωτέρω στην σκέψη 47, η προβολή νέων ισχυρισμών απαγορεύεται εκτός αν αυτοί στηρίζονται σε νομικά και πραγματικά στοιχεία που ανέκυψαν κατά τη διαδικασία.
- 55 Δεδομένου ότι ο παρών λόγος ακυρώσεως προβλήθηκε για πρώτη φορά κατά το στάδιο του υπομνήματος απαντήσεως, τίθεται το ερώτημα αν μπορούν οι προσφεύγουσες, όπως αυτές διατείνονται, να επικαλεστούν, λυσιτελώς, την προπαρατεθείσα απόφαση Sytraval και Brink's France κατά Επιτροπής ως αποτελούσα νέο, κατά την έννοια του άρθρου 48, παράγραφος 2, του Κανονισμού Διαδικασίας, πραγματικό ή νομικό στοιχείο.
- 56 Σύμφωνα με τις προσφεύγουσες, η απόφαση αυτή, η οποία εκδόθηκε ύστερα από την κατάθεση του δικογράφου της προσφυγής τους, επεξέτεινε την υποχρέωση αιτιολογίας της Επιτροπής έναντι του καταγγέλλοντος την ύπαρξη κρατικών ενισχύσεων από δύο απόψεις. Σχετικώς προκύπτει, όσον αφορά την υπό κρίση υπόθεση, μια διττή συνέπεια. Αφενός, ενόψει εν προκειμένω περιστάσεων, η αιτιολογία της Επιτροπής δεν αρκεί για να στηρίξει το συμπέρασμα ότι το καταγγελλόμενο από τις προσφεύγουσες κρατικό μέτρο δεν αποτελεί κρατική ενίσχυση κατά την έννοια του άρθρου 92 της Συνθήκης. Αφετέρου, η Επιτροπή παρέβη την υποχρέωση υπάρξεως προηγούμενου διαλόγου με τις προσφεύγουσες, όπου θα μπορούσαν αυτές να αναπτύξουν πλήρως τις απόψεις τους, πράγμα που της επιβάλλεται όταν, προκειμένου να

δικαιολογήσει επαρκώς κατά νόμο μια εκτίμησή της, χρειάζεται να γνωρίζει τη θέση των καταγγελλόντων επί των στοιχείων που έχει συλλέξει στο πλαίσιο της έρευνάς της.

- 57 Το Πρωτοδικείο θεωρεί ότι η προπαρατεθείσα απόφαση Sytraval και Brink's France κατά Επιτροπής δεν μπορεί να προβάλλεται ως νέο, κατά την έννοια του άρθρου 48, παράγραφος 2, του Κανονισμού Διαδικασίας, στοιχείο, δεδομένου ότι η εν λόγω απόφαση δεν παρέχει, κατ' αρχήν, παρά ερμηνεία ex tunc της εκτάσεως της υποχρεώσεως αιτιολογήσεως που υπέχουν τα κοινοτικά όργανα. Συναφώς, από τη νομολογία προκύπτει ότι μια απόφαση με την οποία απλώς επιβεβαιώνεται μια νομική κατάσταση που ο προσφεύγων γνώριζε, κατ' αρχήν, κατά τον χρόνο ασκήσεως της προσφυγής του δεν μπορεί να θεωρηθεί ως νέο στοιχείο επιτρέπον την προβολή νέου ισχυρισμού (απόφαση του Δικαστηρίου της 1ης Απριλίου 1982, 11/81, Dürbeck κατά Επιτροπής, Συλλογή 1982, σ. 1251, σκέψη 17).
- 58 Εξάλλου, η κρίση αυτή ενισχύεται από την αναφερόμενη από την Επιτροπή απόφαση Ferrandi κατά Επιτροπής. Πράγματι, στο πλαίσιο αιτήσεως αναθεώρησης μιας αποφάσεώς του, το Δικαστήριο έκρινε ότι απόφαση, που έχει εν τω μεταξύ εκδοθεί από το Πρωτοδικείο και περιλαμβάνει νομική εκτίμηση επί γεγονότων τα οποία θα μπορούσαν ενδεχομένως να χαρακτηρισθούν ως νέα, δεν αποτελεί, σε καμία περίπτωση, αφ' εαυτής, νέο στοιχείο.
- 59 Εξάλλου, διαπιστώνεται ότι οι προσφεύγουσες δεν εμποδίζονταν, λόγω αγνώστων πραγματικών στοιχείων, να προβάλουν τον λόγο αυτόν στο εισαγωγικό της δίκης έγγραφο.
- 60 Εκ των ανωτέρω προκύπτει ότι οι προσφεύγουσες δεν έχουν τη δυνατότητα να τον προβάλουν για πρώτη φορά, στο στάδιο του υπομνήματος απαντήσεως.
- 61 Κατά συνέπεια, ο λόγος αυτός είναι απαράδεκτος.

- 62 Είναι αληθές ότι, ενόψει της σπουδαιότητας, γενικώς, του καθήκοντος αιτιολογίας που υπέχουν, δυνάμει του άρθρου 190 της Συνθήκης, τα όργανα της Κοινότητας κατά την άσκηση των αρμοδιοτήτων τους, το Πρωτοδικείο θα μπορούσε να λάβει υπόψη αυτεπαγγέλτως τον παρόντα λόγο δεδομένου ότι αυτός είναι δημοσίας τάξεως (απόφαση του Πρωτοδικείου της 28ης Ιανουαρίου 1992, T-45/90, Spreybrouck κατά Κοινοβουλίου, Συλλογή 1992, σ. II-33, σκέψη 89). Ενόψει των προκειμένων περιστάσεων, το Πρωτοδικείο κρίνει ότι δεν είναι αναγκαίο να πράξει κάτι τέτοιο.

3. Όσον αφορά τον τρίτο και τέταρτο λόγο ακυρώσεως σχετικά με το βάσιμο της προσβαλλομένης αποφάσεως

- 63 Προτού εξετασθούν οι λόγοι ακυρώσεως που αφορούν το βάσιμο της προσβαλλομένης αποφάσεως, είναι χρήσιμο να υπομνησθεί εν συντομία η διάρθρωση της αποφάσεως αυτής.
- 64 Η Επιτροπή αποφάσισε να μην χαρακτηρίσει το επίμαχο φορολογικό πλεονέκτημα ως κρατική ενίσχυση κατά την έννοια του άρθρου 92, παράγραφος 1, της Συνθήκης για τον λόγο ότι το ποσό που αντιστοιχεί στο πλεονέκτημα αυτό δεν υπερβαίνει αυτό που δικαιολογείται για τη διασφάλιση της εκπλήρωσεως της αποστολής δημοσίου συμφέροντος που έχει ανατεθεί στη La Poste ως δημόσια επιχείρηση εκμεταλλεύσεως. Πράγματι, το φορολογικό πλεονέκτημα κρίθηκε κατώτερο του πρόσθετου κόστους που πρόκύπτει από τις επιτακτικές υποχρεώσεις εξυπηρητήσεως του συνόλου του εθνικού εδάφους, ιδίως από την ύπαρξη ταχυδρομικών υπηρεσιών σε αγροτικό περιβάλλον και από τη συμμετοχή της La Poste στη χωροταξία (στο εξής: πρόσθετο κόστος της δημόσιας υπηρεσίας).
- 65 Για να καταλήξει στο συμπέρασμα αυτό, η Επιτροπή στηρίχθηκε, κατ' ουσίαν, σε τρεις εκδοχές. Πρώτον, η La Poste αποτελεί δημόσια επιχείρηση επιφορτισμένη με τη διαχείριση υπηρεσίας γενικού οικονομικού συμφέροντος κατά την έννοια του άρθρου 90, παράγραφος 2, της Συνθήκης. Δεύτερον, η εκπλήρωση των υποχρεώσεων δημόσιας υπηρεσίας που καθορίζονται από τη γαλλική νομοθεσία και την από τη Γαλλική Κυβέρνηση ασκούμενη πολιτική σχετικά με τη χωροταξία προκαλεί πρόσθετο για τη La Poste κόστος. Τρίτον,

η παροχή φορολογικών πλεονεκτημάτων σκοπούντων στην αντιστάθμιση αυτού του πρόσθετου κόστους δεν εμπίπτει, δυνάμει του άρθρου 90, παράγραφος 2, της Συνθήκης, στο πεδίο του άρθρου 92, παράγραφος 1, της εν λόγω Συνθήκης και, επομένως, επιτρέπεται υπό την προϋπόθεση ότι το ποσό της ενισχύσεως είναι χαμηλότερο του ύψους του πρόσθετου κόστους.

- 66 Όσον αφορά την πρώτη εκδοχή, το Πρωτοδικείο τονίζει ότι δεν αμφισβητείται ότι έχει ανατεθεί στη La Poste η διαχείριση υπηρεσίας γενικού οικονομικού συμφέροντος κατά την έννοια του άρθρου 90, παράγραφος 2, της Συνθήκης.
- 67 Σύμφωνα με το άρθρο 2 του νόμου του 1990, η La Poste έχει ως αντικείμενο «να διασφαλίζει, όσον αφορά εσωτερικές και διεθνείς σχέσεις, τη δημόσια εξυπηρέτηση της αλληλογραφίας υπό όλες της τις μορφές καθώς και αυτήν της μεταφοράς και της διανομής του Τύπου που τυγχάνει του ειδικού καθεστώτος που προβλέπεται από τον κώδικα ταχυδρομείων και τηλεπικοινωνιών (...)». Συναφώς, πρέπει να υπογραμμιστεί ότι η δημόσια ταχυδρομική υπηρεσία συνίσταται στην υποχρέωση διασφαλίσεως της συλλογής, της μεταφοράς και της διανομής της αλληλογραφίας, προς όφελος των χρηστών σε όλο το έδαφος του οικείου κράτους μέλους με ενιαίες τιμές και υπό παρεμφερείς προδιαγραφές ποιότητας χωρίς να λαμβάνονται υπόψη οι ειδικές καταστάσεις και το πόσο συμφέρουσα οικονομικώς είναι κάθε ατομική πράξη (βλ. την απόφαση του Δικαστηρίου της 19ης Μαΐου 1993, C-320/91, Corbeau, Συλλογή 1993, σ. I-2533, σκέψη 15).
- 68 Όσον αφορά την αποστολή γενικού οικονομικού συμφέροντος που έχει ανατεθεί στη La Poste, πρέπει να τονισθεί ότι, κατά τον χρόνο των υπό κρίση περιστατικών, η αποστολή αυτή προέκυπτε ιδίως από τον νόμο του 1990 καθώς και από συγγραφή των υποχρεώσεων της La Poste που είχε εγκριθεί με την υπουργική απόφαση 90-1214 της 29ης Δεκεμβρίου 1990, που δημοσιεύθηκε στη *JORF* της 30ής Δεκεμβρίου 1990.
- 69 Το άρθρο 8 του νόμου του 1990 ορίζει ότι η συγγραφή υποχρεώσεων καθορίζει τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις, το γενικό πλαίσιο εντός του οποίου ασκούνται οι δραστηριότητες, τις αρχές και τις διαδικασίες κατά τις οποίες ορίζονται οι τιμές και οι όροι παροχής των δημοσίων υπηρεσιών που η La Poste έχει ως αποστολή να διασφαλίζει. Η συγγραφή υποχρεώσεων πρέπει, μεταξύ άλλων, να διασαφηνίζει τις συνθήκες υπό τις οποίες διασφαλίζεται «η εξυπηρέτηση του συνόλου του εθνικού εδάφους· [και...] η συμμετοχή της επιχειρήσεως στην χωροταξία (...)».

- 70 Εξάλλου, η συγγραφή υποχρεώσεων προβλέπει, αφενός, ότι «η δημόσια εξυπηρέτηση της αλληλογραφίας που παρέχεται από τη La Poste αφορά το σύνολο του εδάφους καθώς λαμβάνονται υπόψη οι γενικές κατευθύνσεις της κυβερνητικής πολιτικής, ιδίως σχετικά με τη χωροταξία» (άρθρο 3) και, αφετέρου, ότι «η La Poste δημιουργεί, αναπτύσσει και εκμεταλλεύεται στο σύνολο του εδάφους ένα δίκτυο εγκαταστάσεων και εξυπηρετήσεων που σκοπεύει στην παροχή του συνόλου των υπηρεσιών της (...)» (άρθρο 21). Τέλος, το άρθρο 24 της συγγραφής προβλέπει ότι, «κατά τον καθορισμό των προγραμμάτων της εξοπλισμού, η La Poste λαμβάνει υπόψη τις γενικές κατευθύνσεις της χωροταξικής πολιτικής όπως αυτές καθορίζονται από την κυβέρνηση, καθώς και τα δεδομένα και τους στόχους της οικονομικής και κοινωνικής ανάπτυξης των περιφερειών, των διοικητικών διαμερισμάτων και των δήμων» και ότι «η La Poste καθορίζει την τοπικής παρουσίας πολιτική της ύστερα από συνεννόηση με τον οικείο νομάρχη».
- 71 Επιπλέον, από τη δικογραφία προκύπτει ότι η Γαλλική Κυβέρνηση έχει λάβει, στο πλαίσιο της χωροταξικής πολιτικής της, από τα τέλη του 1991, μέτρα επιβάλλοντα στη La Poste τη διατήρηση ταχυδρομικών γραφείων και υπηρεσιών σε αγροτικές περιοχές.
- 72 Αυτές οι επιτακτικές υποχρεώσεις εξυπηρετήσεως του συνόλου του εδάφους και της συμμετοχής στη χωροταξία που επιβάλλονται στη La Poste, όπως, μεταξύ άλλων, η υποχρέωση διατηρήσεως ταχυδρομικών γραφείων και μη κερδοφόρων δημοσίων υπηρεσιών σε αγροτικό περιβάλλον, πρέπει να θεωρηθούν ως ιδιαίτερη κατά την έννοια του άρθρου 90, παράγραφος 2, της Συνθήκης αποστολή.
- 73 Όσον αφορά τις δύο άλλες εκδοχές επί των οποίων στηρίχθηκε η Επιτροπή, πρέπει, στη συνέχεια, να εξετασθεί, πρώτον, η καταλληλότητα των αναλύσεων που πραγματοποίησε η Επιτροπή όσον αφορά την εκτίμηση του πρόσθετου κόστους της δημόσιας υπηρεσίας και, δεύτερον, η εφαρμογή που αυτή έκανε, στο πλαίσιο της προσβαλλομένης αποφάσεως, των άρθρων 92 και 90, παράγραφος 2, της Συνθήκης.

Όσον αφορά τον τρίτο λόγο ακυρώσεως που αντλείται από την ακαταλληλότητα της μεθόδου που χρησιμοποίησε η Επιτροπή για να εκτιμήσει το πρόσθετο κόστος της δημόσιας υπηρεσίας

Επιχειρήματα των διαδίκων

- 74 Οι προσφεύγουσες ισχυρίζονται ότι η μέθοδος που χρησιμοποίησε η Επιτροπή για να υπολογίσει το πρόσθετο κόστος της δημόσιας υπηρεσίας που πρέπει να φέρει η La Poste δεν είναι η κατάλληλη. Επιπλέον, η μέθοδος αυτή περιέχει ορισμένα λάθη και μπορεί να καταλήξει σε υπερεκτίμηση του κόστους αυτού. Όσον αφορά την έννοια της δημόσιας υπηρεσίας, οι προσφεύγουσες υποστήριξαν ότι αυτή περιλαμβάνει εν προκειμένω μόνο τη διαβίβαση, υπό όλες της τις μορφές, της αλληλογραφίας και τη διανομή του Τύπου.
- 75 Όσον αφορά την καταρτισθείσα από την ίδια τη La Poste μελέτη του πρόσθετου κόστους, οι προσφεύγουσες εκτιμούν ότι, αντί να συγκρίνει το κόστος των αγροτικών γραφείων σε σχέση με το μέσο εθνικό κόστος, η εν λόγω μελέτη έπρεπε μάλλον να λάβει ως σημείο αναφοράς το «κόστος σκοπιμότητας». Με τον όρο αυτόν νοείται το πραγματικό οικονομικό κόστος που η La Poste οφείλει να καταβάλει για να διατηρήσει τα μη κερδοφόρα ταχυδρομικά της γραφεία ώστε να πληροί την αποστολή της δημόσιας υπηρεσίας.
- 76 Κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση, οι προσφεύγουσες προσέθεσαν ότι, αν είχε γίνει εφαρμογή του νόμου 82-213 της 2ας Μαρτίου 1982, σχετικά με τα δικαιώματα και τις ελευθερίες των δήμων, διοικητικών διαμερισμάτων και περιφερειών, που δημοσιεύθηκε στη *JORF* της 3ης Μαρτίου 1982, όπως αυτός συμπληρώθηκε και τροποποιήθηκε μεταγενέστερα (στο εξής: νόμος του 1982), που προβλέπει απευθείας διαπραγματεύσεις, σχετικά με την έκταση της δημόσιας υπηρεσίας, μεταξύ των επιχειρήσεων που είναι επιφορτισμένες με μια τέτοια υπηρεσία και των οικείων δήμων ή διοικητικών διαμερισμάτων, οι τελευταίοι θα μπορούσαν, σταθμίζοντας την αναγκαιότητα των παρεχομένων υπηρεσιών και του κόστους που αυτές συνεπάγονται, να εξετάσουν τη σκοπιμότητα του κλεισίματος ορισμένων μη κερδοφόρων ταχυδρομικών γραφείων.
- 77 Όσον αφορά την καταρτισθείσα από τους εξωτερικούς συμβούλους μελέτη, η οποία και ελήφθη υπόψη από την Επιτροπή, οι προσφεύγουσες υποστηρίζουν ότι η μελέτη αυτή υπερεκτιμά, για διάφορους λόγους, το κόστος.

- 78 Πρώτον, τα περιθώρια ορισμένων γραφείων θα έπρεπε να λαμβάνονται υπόψη μόνο σε σχέση με ένα «περιθώριο αναφοράς» κάτω του οποίου θα ήταν προτιμότερο για τη La Poste το κλείσιμο ενός γραφείου, δοθέντος ότι αυτό το περιθώριο αναφοράς είναι ανάλογο προς την προμνημονευθείσα έννοια του «κόστους σκοπιμότητας». Ειδικότερα, δεν θα έπρεπε να συγκριθούν με ένα εθνικό «μέσο περιθώριο», όπως έχει γίνει στην προσβαλλομένη απόφαση. Οι προσφεύγουσες προσθέτουν ότι η σύγκριση των περιθωρίων ορισμένων γραφείων με ένα μέσο περιθώριο είναι ακόμη λιγότερο δικαιολογημένη εφόσον πρόκειται για επιχείρηση διαθέτουμε μονοπώλιο όσον αφορά την άσκηση δραστηριοτήτων εμπιπτουσών σε δημόσια υπηρεσία.
- 79 Δεύτερον, κακώς δεν λαμβάνονται υπόψη στη μελέτη του πρόσθετου κόστους «οι συμφυείς στο δίκτυο εξωτερικοί παράγοντες», συγκεκριμένα η επίπτωση των αγροτικών ταχυδρομικών γραφείων στο κόστος λειτουργίας των άλλων γραφείων, στον όγκο της διακινούμενης αλληλογραφίας, στο κόστος διανομής κ.λπ. Πράγματι, η ύπαρξη αγροτικών ταχυδρομικών γραφείων, έστω και μη κερδοφόρων, θα επέτρεπε να μειωθεί το κόστος λειτουργίας των λοιπών γραφείων.
- 80 Τρίτον, οι προσφεύγουσες φρονούν ότι η εκτίμηση του πρόσθετου κόστους έπρεπε να έχει γίνει βάσει του «ελαχίστου κόστους» προς το οποίο τείνει κάθε ιδιωτική επιχείρηση, και όχι βάσει των «πραγματοποιηθέντων εξόδων». Πράγματι, η χρησιμοποιηθείσα μέθοδος είναι δυνατό, κατά τις προσφεύγουσες, να ωθεί τις οικείες επιχειρήσεις να διογκώνουν το κόστος τους προκειμένου να τυγχάνουν αυξημένων επιχορηγήσεων και προκειμένου να εκμεταλλεύονται στη συνέχεια το κτηθέν πλεονέκτημα στην, π.χ., αγορά ασφαλίσων.
- 81 Τέταρτον, οι προσφεύγουσες διατείνονται ότι το πρόσθετο κόστος εκτιμήθηκε πριν από την είσοδο της La Poste στην αγορά ασφαλίσων. Έτσι, η σχετική εκτίμηση είναι υπερβολική, εφόσον η δραστηριότητα στην αγορά ασφαλίσων θα έπρεπε να έχει ως αποτέλεσμα την αύξηση της αποδοτικότητας των ταχυδρομικών γραφείων και, ως εκ τούτου, τη μείωση του πρόσθετου κόστους που συνδέεται με τη δημόσια υπηρεσία. Εξ αυτού έπεται, κατά τις προσφεύγουσες, ότι κάθε σύγκριση αποδεικνύεται ατελέσφορη.

- 82 Αναφερόμενη στη γνωμοδότηση 96-A-10, της 25ης Ιουνίου 1996, του γαλλικού Conseil de la concurrence (συμβουλίου για θέματα ανταγωνισμού), σχετικά με αίτηση για γνωμοδότηση της Association française des banques (γαλλικής ενώσεως τραπεζών) αναφορικά με τη λειτουργία των χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών της La Poste ενόψει του δικαίου του ανταγωνισμού [που δημοσιεύθηκε στο *Bulletin Officiel de la concurrence, de la consommation et de la répression des fraudes* (επίσημο δελτίο ανταγωνισμού, καταναλώσεως και καταστολής απατών) της 3ης Σεπτεμβρίου 1996, στο εξής: γνωμοδότηση του Conseil de la concurrence], οι προσφεύγουσες ισχυρίστηκαν, κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση, ότι η χρηματοπιστωτική δραστηριότητα της La Poste αντιπροσωπεύει τα τρία περίπου τέταρτα της δραστηριότητάς της. Επομένως, κακώς η Επιτροπή αφήρεσε, προκειμένου να προσδιορίσει το ύψος του πρόσθετου κόστους της δημόσιας υπηρεσίας, από τα πρόσθετα έξοδα που προκύπτουν από το σύνολο των δραστηριοτήτων μόνο το 34,7 %. Αν, σύμφωνα με την προμνημονευθείσα γνωμοδότηση, είχε αφαιρέσει ένα ποσοστό 75 %, θα κατέληγε στο συμπέρασμα ότι το πρόσθετο κόστος της δημόσιας υπηρεσίας ανέρχεται μόνο σε 696 εκατομμύρια FF, δηλαδή ποσό κατά 500 περίπου εκατομμύρια FF μικρότερο αυτού της επίμαχης ενισχύσεως.
- 83 Τέλος, οι προσφεύγουσες, ενόψει του ότι δεν ήταν σε θέση να ελέγξουν τα στοιχεία επί των οποίων στηρίζονται οι καταρτισθείσες από τη La Poste και τους εξωτερικούς συμβούλους μελέτες, ζητούν από το Πρωτοδικείο, σύμφωνα με το άρθρο 70 του Κανονισμού Διαδικασίας, να διατάξει πραγματογνωμοσύνη προκειμένου να προσδιοριστεί αν η χρησιμοποιηθείσα μέθοδος και οι ληφθείσες υπόψη εκτιμήσεις ήσαν οι ενδεδειγμένες και, εφόσον αποδειχθεί ότι αυτό δεν συμβαίνει, να αναζητήσει υποκατάστατη μέθοδο επιτρέπουσα τη συναγωγή μη αμφισβητήσιμων νομικώς συμπερασμάτων.
- 84 Η Επιτροπή ισχυρίζεται ότι η μέθοδος που χρησιμοποιήθηκε για την εκτίμηση του πρόσθετου κόστους της δημόσιας υπηρεσίας, και υιοθετήθηκε στο πλαίσιο της σχετικής της εξουσίας εκτιμήσεως, είναι η κατάλληλη. Αναφερόμενη τόσο στο άρθρο 8 του νόμου του 1990 όσο και στα προμνημονευθέντα άρθρα 21 και 24 της συγγραφής υποχρεώσεων, η Επιτροπή διασαφηνίζει ότι πρόκειται για πρόσθετο κόστος προκύπτον από την εκπλήρωση αποστολής δημοσίου συμφέροντος απορρέουσας, μεταξύ άλλων, από τις διατάξεις αυτές.
- 85 Η Επιτροπή παρατηρεί, πρώτον, ότι η μέθοδος που υιοθέτησε είναι η πλέον ορθολογική και αντικειμενική για την εκτίμηση του πρόσθετου κόστους, δοθέντος ότι η αναφορά σε ένα «κόστος σκοπιμότητας» είναι απρόσφορη εφόσον η La Poste δεν είναι σε θέση να ελέγχει τη χορήγηση κεφαλαίων του δημοσίου που τίθενται στη διάθεσή της. Δεύτερον, η Επιτροπή, αντιθέτως προς ό,τι

εκτιμούν οι προσφεύγουσες, δεν θα έπρεπε να αποκλείσει από τους υπολογισμούς της ορισμένα πραγματικά έξοδα της δημόσιας υπηρεσίας που έχουν εκτιμηθεί ως υπερβολικά υψηλά, δοθέντος ότι σκοπός του άρθρου 92 της Συνθήκης δεν είναι ο περιορισμός σε απόλυτο αριθμό του επιπέδου των εξόδων της δημόσιας υπηρεσίας αλλά η αποφυγή μεταφοράς πόρων προς τις ανταγωνιστικές δραστηριότητες.

- 86 Όσον αφορά την επίκριση σχετικά με το ότι δεν στήριξε τους υπολογισμούς της στο ελάχιστο κόστος αλλά στο πραγματικό η Επιτροπή απαντά, τρίτον, ότι ο ρόλος της δεν είναι η βελτίωση της αποτελεσματικότητας της γαλλικής δημόσιας υπηρεσίας ταχυδρομείων.
- 87 Τέταρτον, η Επιτροπή διατείνεται ότι ορθώς έλαβε υπόψη, αντιθέτως προς ό,τι ισχυρίζονται οι προσφεύγουσες, τους «συμφυείς στα δίκτυα εξωτερικούς παράγοντες» εφόσον συνήγαγε τα έμμεσα πλεονεκτήματα που απορρέουν από το δίκτυο δημόσιας υπηρεσίας για τις ανταγωνιστικές δραστηριότητες της La Poste.
- 88 Στην αλληλουχία αυτή, η Επιτροπή υπενθυμίζει ότι η χρησιμοποιηθείσα μέθοδος σκοπούσε στο να αποφευχθεί, εξαιτίας ενδεχόμενης αυξήσεως της επιδοτήσεως λόγω αυξήσεως του πρόσθετου κόστους της δημόσιας υπηρεσίας, η παροχή πλεονεκτημάτων στο πλαίσιο εμπορικών αγορών. Διασαφηνίζει ότι, για την επίτευξη του στόχου αυτού, μείωσε, στην προσβαλλομένη απόφαση, το σύνολο των προσθέτων εξόδων που είχε αναλάβει η La Poste κατά ένα ποσοστό (34,7%) ίσο προς την επίπτωση των ανταγωνιστικών υπηρεσιών στον κύκλο εργασιών αυτής. Η μείωση αυτή επιτρέπει να ληφθούν υπόψη τα πλεονεκτήματα που οι ανταγωνιστικές υπηρεσίες της La Poste αντλούν από την ύπαρξη του ταχυδρομικού δικτύου σε αγροτικό περιβάλλον.
- 89 Εξάλλου, η μείωση του 34,7% καθιστά δυνατή την αντίκρουση του ισχυρισμού των προσφευγουσών ότι το πρόσθετο κόστος εκτιμήθηκε πριν από την είσοδο της La Poste στην αγορά των ασφαλίσεων.

- 90 Τέλος, όσον αφορά την επικαλούμενη από τις προσφεύγουσες γνωμοδότηση του γαλλικού Conseil de la concurrence, η Επιτροπή απαντά ότι η ληφθείσα υπόψη στη γνωμοδότηση αυτή κατανομή αναφέρεται στη δραστηριότητα των ταχυδρομικών γραφείων και όχι στον κύκλο εργασιών, που χρησιμοποιήθηκε ως αναφορά στην προσβαλλομένη απόφαση.
- 91 Η Γαλλική Κυβέρνηση ισχυρίζεται ότι ο υπολογισμός του πρόσθετου κόστους που προκύπτει για τη La Poste από τις υποχρεώσεις δημόσιας υπηρεσίας που υπέχει είναι ο κατάλληλος. Συναφώς, επισημαίνει ότι, όσον αφορά την απώλεια κέρδους ορισμένων ταχυδρομικών γραφείων, το 58 % περίπου αυτών κείνται σε κοινότητες κάτω των 2 000 κατοίκων. Στην πλειονότητα των γραφείων αυτών, ο ταχυδρομικός διανομέας συχνά δεν απασχολείται, ημερησίως, κατά το οκτάωρο που οφείλει να είναι παρών, παρά μόνο κάτι παραπάνω από μία ώρα. Το πρόσθετο κόστος αυτής της απραξίας ή αυτής της μη παραγωγικότητας πρέπει να αποδοθεί αποκλειστικώς στη γενική αποστολή της διατήρησης ταχυδρομικής παρουσίας στο σύνολο του εθνικού εδάφους, μη κερδοφόρο αποστολή δημόσιας υπηρεσίας, που υπερβαίνει τα όρια του αυστηρού πλαισίου της δημόσιας υπηρεσίας της διεκπεραιώσεως της αλληλογραφίας.
- 92 Στη συνέχεια, η Γαλλική Κυβέρνηση υπενθυμίζει ότι η La Poste έχει επιτύχει συνολικώς, σε γενικές γραμμές, με τα χρόνια οικονομική ισορροπία. Κατά συνέπεια, μπορεί να εκτιμηθεί ότι το μέσο κόστος του συνόλου των ταχυδρομικών γραφείων είναι αισθητά αντίστοιχο προς αυτό που επιτρέπει την επίτευξη οικονομικής ισορροπίας. Ως εκ τούτου, η αναφορά στο μέσο κόστος δεν «φουσκώνει», κατ' αυτήν, το πρόσθετο κόστος των μη κερδοφόρων γραφείων σε σχέση με τα ευρισκόμενα σε οικονομική ισορροπία γραφεία. Η Γαλλική Κυβέρνηση υπογράμμισε, κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση, ότι η οικονομική ισορροπία δεν επιτυγχάνεται παρά λαμβανομένης υπόψη της φορολογικής ελαφρύνσεως.
- 93 Όσον αφορά την αιτίαση που αντλείται από τη μη λήψη υπόψη των «συμφυών στο δίκτυο εξωτερικών παραγόντων», η Γαλλική Κυβέρνηση απαντά ότι, αν λαμβανόταν, ως αναφορά μέσου κόστους, το κόστος των γραφείων που θα απέμεναν ύστερα από την κατάργηση όλων των μη κερδοφόρων γραφείων, το μέσο κόστος θα ήταν πολύ πιο χαμηλό απ' ό,τι συμβαίνει τώρα, ακόμα και αν ελαμβάνετο υπόψη μια αύξηση του κόστους των εναπομεινόντων γραφείων. Κατά συνέπεια, το πρόσθετο κόστος των μη κερδοφόρων γραφείων θα υπερεκτιμώνταν, κατ' ανάγκη, πράγμα που δεν εύχονται βεβαίως οι προσφεύγουσες.

- 94 Όσον αφορά το επιχείρημα ότι το κόστος αναφοράς έπρεπε να έχει υπολογιστεί βάσει του ελαχίστου κόστους, η Γαλλική Κυβέρνηση απαντά ότι, όσον αφορά την εφαρμογή των διατάξεων του άρθρου 90, παράγραφος 2, της Συνθήκης, αυτό που έχει σημασία είναι η καταλληλότητα της αντισταθμίσεως όσον αφορά το κόστος της δημόσιας υπηρεσίας και όχι η απόλυτη τιμή του κόστους αυτού.
- 95 Εξάλλου, το κόστος των γραφείων που κείνται σε αγροτικές ζώνες ή υποβαθμισμένες συνοικίες ελάχιστα θα μειωνόταν αν χρησιμοποιούνταν μια τέτοια βάση υπολογισμού. Αντιθέτως, το τεχνολογικό και ανθρώπινο δυναμικό των γραφείων «στην πόλη» θα μπορούσε θεωρητικώς να μειωθεί ώστε να επιτευχθεί χαμηλότερο κόστος εκμεταλλεύσεως. Όμως, σε μια τέτοια περίπτωση, το πρόσθετο κόστος των μη κερδοφόρων γραφείων θα ήταν ακόμη υψηλότερο σε σχέση με τον μέσο όρο, σε αντίθεση προς αυτά που προσπαθούν να αποδείξουν οι προσφεύγουσες.
- 96 Η παρεμβαίνουσα La Poste υποστηρίζει ότι είναι αναγκασμένη, λόγω των υποχρεώσεών της ως δημόσιας υπηρεσίας, μεταξύ άλλων των σχετικών με τη χωροταξία, να διατηρεί ένα μη κερδοφόρο ταχυδρομικό δίκτυο. Η ύπαρξη γραφείων σε αγροτικό περιβάλλον αποτελεί επιβάρυνση που χαρακτηρίζεται όχι από δραστηριότητα αλλά από έλλειψη δραστηριότητας, όπως εξέθεσε η Γαλλική Κυβέρνηση.

Κρίση του Πρωτοδικείου

- 97 Πρέπει, κατ' αρχάς, να υπομνησθεί ότι οι προσφεύγουσες δεν αμφισβητούν την ύπαρξη πρόσθετου κόστους λόγω των επιτακτικών υποχρεώσεων δημόσιας υπηρεσίας που υπέχει η La Poste. Αντιθέτως, περιορίζονται στον ισχυρισμό ότι η Επιτροπή, χρησιμοποιώντας εσφαλμένες μεθόδους υπολογισμού, υπερεκτίμησε προδήλως το πρόσθετο κόστος της La Poste.

- 98 Προκειμένου να εξετασθεί το βάσιμο των αιτιάσεων που έχουν διατυπωθεί στο πλαίσιο του παρόντος λόγου ακυρώσεως, πρέπει να υπομνησθεί ότι από τις διατάξεις της παραγράφου 3 του άρθρου 90 και από την οικονομία του συνόλου των διατάξεων του άρθρου αυτού προκύπτει ότι η εξουσία εποπτείας που διαθέτει η Επιτροπή έναντι των κρατών μελών που ευθύνονται λόγω παραβάσεως των κανόνων της Συνθήκης, μεταξύ άλλων αυτών που αφορούν τον ανταγωνισμό, συνεπάγεται κατ' ανάγκη την εκ μέρους του οργάνου αυτού χρησιμοποίηση ενός περιθωρίου εκτιμήσεως.
- 99 Αυτό το περιθώριο εκτιμήσεως είναι ακόμη ευρύτερο, όσον αφορά ιδίως την εκ μέρους των κρατών μελών τήρηση των κανόνων ανταγωνισμού, καθόσον, αφενός, η Επιτροπή καλείται, σύμφωνα με την παράγραφο 2 του άρθρου 90, κατά την άσκηση αυτής της εξουσίας, να λαμβάνει υπόψη της τις συμφυείς με την ιδιαίτερη αποστολή των οικείων επιχειρήσεων απαιτήσεις και, αφετέρου, οι αρχές των κρατών μελών μπορούν να διαθέτουν, σε ορισμένες περιπτώσεις, εξίσου ευρεία εξουσία εκτιμήσεως για τη ρύθμιση ορισμένων θεμάτων, όπως, εν προκειμένω, η οργάνωση των δημοσίων υπηρεσιών στον τομέα των ταχυδρομικών υπηρεσιών (απόφαση του Πρωτοδικείου της 27ης Οκτωβρίου 1994, T-32/93, Ladbroke Racing κατά Επιτροπής, Συλλογή 1994, σ. II-1015, σκέψη 37).
- 100 Εφόσον, όπως συμβαίνει στην υπό κρίση υπόθεση, πρόκειται για απόφαση όπου εμπλέκεται εκτίμηση περιπλόκων οικονομικών καταστάσεων, το περιθώριο εκτιμήσεως όσον αφορά τον υπολογισμό του πρόσθετου κόστους μιας δημόσιας υπηρεσίας είναι ακόμα ευρύτερο, δεδομένου ότι αυτό το περιθώριο είναι ανάλογο προς την εξουσία εκτιμήσεως που διαθέτει η Επιτροπή στο πλαίσιο της εφαρμογής του άρθρου 92, παράγραφος 3, της Συνθήκης (αποφάσεις του Δικαστηρίου της 14ης Φεβρουαρίου 1990, C-301/87, Γαλλία κατά Επιτροπής, Συλλογή 1990, σ. I-307, σκέψη 49, της 21ης Μαρτίου 1990, C-142/87, Βέλγιο κατά Επιτροπής, Συλλογή 1990, σ. I-959, σκέψη 56, και της 21ης Μαρτίου 1991, C-303/88, Ιταλία κατά Επιτροπής, Συλλογή 1991, σ. I-1433, σκέψη 34).
- 101 Επιπλέον, όπως προκύπτει από τη νομολογία, στο πλαίσιο προσφυγής ακυρώσεως, στον κοινοτικό δικαστή ανήκει ο έλεγχος του αν η προσβαλλομένη απόφαση πάσχει έναν από τους λόγους ελλείψεως νομιμότητας που προβλέπονται στο άρθρο 173 της Συνθήκης, χωρίς να μπορεί αυτός να υποκαταστήσει με τη δική του ουσιαστική εκτίμηση, ιδίως στον οικονομικό τομέα, την εκτίμηση του εκδόντος την απόφαση (απόφαση του Δικαστηρίου της 15ης Ιουνίου 1993, C-225/91, Matra κατά Επιτροπής, Συλλογή 1993, σ. I-3203,

σκέψη 23). Εξ αυτού έπεται ότι ο έλεγχος που το Πρωτοδικείο καλείται εν προκειμένω να ασκήσει επί της εκτιμήσεως της Επιτροπής πρέπει να περιοριστεί στον έλεγχο της ουσιαστικής ακριβείας των πραγματικών περιστατικών και στην έλλειψη προδήλου πλάνης εκτιμήσεως.

- 102 Συναφώς, από τη δικογραφία προκύπτει ότι η Επιτροπή, προκειμένου να υπολογίσει το πρόσθετο κόστος που συνεπάγονται για τη La Poste οι υποχρεώσεις της ως δημόσιας υπηρεσίας, προέβη σε πολύπλοκη οικονομική ανάλυση με βάση τις δύο μελέτες που είχαν καταρτιστεί τόσο από την ίδια τη La Poste όσο και από εξωτερικούς συμβούλους.
- 103 Όπως προκύπτει τόσο από την προσβαλλομένη απόφαση (βλ. ανωτέρω σκέψη 18) όσο και από τις θέσεις που αναπτύχθηκαν ενώπιον του Πρωτοδικείου, η La Poste εξέτασε, στη μελέτη της, τις δραστηριότητες 617 αγροτικών ταχυδρομικών γραφείων κειμένων σε κοινότητες κάτω των 2 000 κατοίκων στην Περιφέρεια Μεσογείου. Η μελέτη συνίστατο στη σύγκριση των επιβαρύνσεων, πλην αυτών της διανομής, που προκαλούνταν από αυτά τα αγροτικά γραφεία προς το σταθερό κόστος που συνδεόταν με τη δραστηριότητά τους, προκειμένου να προσδιοριστεί τόσο η ύπαρξη όσο και το ύψος ενδεχομένου πρόσθετου κόστους. Στη συνέχεια, το αποτέλεσμα της ανάλυσεως αυτής εφαρμόστηκε αναλογικώς σε ολόκληρη το γαλλικό έδαφος, πράγμα που κατέδειξε την ύπαρξη πρόσθετου κόστους της δημόσιας υπηρεσίας ίσου προς 2,782 δισεκατομμύρια FF.
- 104 Όσον αφορά τη μελέτη των εξωτερικών συμβούλων, διαπιστώνεται ότι για τη μελέτη αυτή επιλέγησαν τρία γαλλικά διοικητικά διαμερίσματα, συγκεκριμένα αυτά των Jura, Maine και Saône, που θεωρήθηκαν ως αποτελούντα αντιπροσωπευτικό δείγμα. Το πρόσθετο κόστος υπολογίστηκε διά της συγκρίσεως του περιθωρίου κέρδους μεταξύ κάθε αγροτικού γραφείου και του μέσου όρου περιθωρίου κέρδους σε εθνικό επίπεδο, υπολογιζομένου βάσει ειδικών κριτηρίων (βλ. συναφώς, τις ανωτέρω σκέψεις 20 έως 23), καθόσον αρνητική απόδοση καταγράφεται ως πρόσθετο κόστος. Μελετήθηκαν όλα τα κείμενα στο ίδιο καντόνιο γραφεία και η απόδοση του καντονίου υπολογίστηκε ως το αλγεβρικό ποσό των συνεισφορών που μετρώνται σε επίπεδο ταχυδρομικών γραφείων. Στη συνέχεια, τα αποτελέσματα εφαρμόστηκαν αναλογικώς σε ολόκληρη τη Γαλλία. Η μελέτη των εξωτερικών συμβούλων κατέληξε στο συμπέρασμα ότι το σύνολο των πρόσθετων εξόδων όσον αφορά το αγροτικό περιβάλλον ανέρχεται τουλάχιστον σε 2,2 δισεκατομμύρια FF. Αν ληφθεί υπόψη, επιπλέον, το πρόσθετο κόστος των γραφείων που κείνται στα «δυσχερή» προάστια και τις ζώνες βιομηχανικού μαρασμού, το σύνολο αυτό ανέρχεται σε 2,83 δισεκατομμύρια FF.

105 Από την προσβαλλομένη απόφαση προκύπτει ότι, ελλείψει αναλυτικών λογιστικών στοιχείων επιτρεπόντων τη χάραξη διαχωριστικής γραμμής μεταξύ των επιβαρύνσεων και δαπανών που αφορούν τις δραστηριότητες δημόσιας υπηρεσίας και αυτών που αφορούν τις ανταγωνιστικές δραστηριότητες, το πρόσθετο κόστος της δημόσιας υπηρεσίας υπολογίστηκε επί του συνόλου των δραστηριοτήτων της La Poste. Λόγω του γεγονότος αυτού, η Επιτροπή ορθώς μείωσε, προκειμένου να λάβει υπόψη τα πλεονεκτήματα από τα οποία ευνοούνται οι ανταγωνιστικού χαρακτήρα υπηρεσίες της La Poste λόγω της υπάρξεως ταχυδρομικού δικτύου σε αγροτικό περιβάλλον, τα προμνημονευθέντα αποτελέσματα κατά 34,7 %. Το ποσοστό αυτό αντιστοιχεί στην αναλογία του κύκλου εργασιών που εμπίπτει στις ανταγωνιστικές δραστηριότητες της La Poste όσον αφορά το οικονομικό έτος 1993, συμπεριλαμβανομένων των δραστηριοτήτων που εμπίπτουν στον τομέα των ασφαλίσεων, αναλογία που δεν αμφισβητείται από τις προσφεύγουσες. Το Πρωτοδικείο θεωρεί, ενόψει των διαθέσιμων στοιχείων, ότι η κατανομή του συνολικού πρόσθετου κόστους μεταξύ των διαφόρων δραστηριοτήτων της La Poste, ανάλογα με το τμήμα του κύκλου εργασιών που αυτές αντιπροσωπεύουν, ήταν η πλέον αντικειμενική μέθοδος για την εκτίμηση του πρόσθετου κόστους που μπορούσε να έχει σχέση με τις δραστηριότητες δημόσιας υπηρεσίας. Κατόπιν της προμνημονευθείσας μείωσης, το πρόσθετο κόστος της δημόσιας υπηρεσίας εκτιμήθηκε στο 1,82 δισεκατομμύριο FF. Αν ληφθεί ως βάση η ελαχίστη εκτίμηση του πρόσθετου κόστους (βλ. ανωτέρω σκέψη 104), το πρόσθετο κόστος που αντιστοιχεί στη δημόσια υπηρεσία ανέρχεται σε 1,32 δισεκατομμύριο FF.

106 Το Πρωτοδικείο θεωρεί ότι η Επιτροπή, στηριζόμενη σε μια τέτοια ανάλυση των γεγονότων, απέδειξε, επαρκώς κατά νόμο, την ύπαρξη, όσον αφορά τη La Poste, πρόσθετου κόστους ανερχομένου σε — τουλάχιστον — 1,32 δισεκατομμύριο FF. Το εν λόγω πρόσθετο κόστος, που δημιουργήθηκε, πρώτον, από τη διατήρηση μιας μη κερδοφόρας ταχυδρομικής παρουσίας σε αγροτικό περιβάλλον, συνδέεται με την εκπλήρωση της αποστολής γενικού οικονομικού συμφέροντος, κατά την έννοια του άρθρου 90, παράγραφος 2, της Συνθήκης, που υπέχει η La Poste, συγκεκριμένα τις επιτακτικές υποχρεώσεις εξυπηρέτησης του συνόλου του εθνικού εδάφους και της συμμετοχής στη χωροταξία. Πράγματι, η Επιτροπή χρησιμοποιώντας τις προεκτεθείσες μεθόδους υπολογισμού, συνέκρινε τα έξοδα που προκαλούνται από μη κερδοφόρα γραφεία κείμενα σε αγροτικό περιβάλλον με το μέσο κόστος των γαλλικών ταχυδρομικών γραφείων.

107 Το Πρωτοδικείο θεωρεί ότι οι αιτιάσεις των προσφευγουσών σχετικά με τα προβαλλόμενα ελαττώματα των μεθόδων υπολογισμού δεν μπορούν να κλονίσουν τις εκτιμήσεις της Επιτροπής.

- 108 Πρώτον, οι αναφορές στο «κόστος σκοπιμότητας», «ελάχιστο κόστος» ή «περιθώριο αναφοράς», κάτω των οποίων θα ήταν προτιμότερο για τη La Poste το κλείσιμο ενός ταχυδρομικού γραφείου, είναι αλυσιτελείς. Πράγματι, η Επιτροπή, ελλείψει σχετικής κοινοτικής νομοθεσίας, δεν μπορεί να αποφαινεται ούτε επί της εκτάσεως της αποστολής δημόσιας υπηρεσίας που έχει μια δημόσια επιχείρηση εκμεταλλεύσεως, συγκεκριμένα το ύψος των εξόδων που συνδέονται με την υπηρεσία αυτή, ούτε σχετικά με τη σκοπιμότητα των σχετικών πολιτικών επιλογών των εθνικών αρχών ούτε σχετικά με την οικονομική αποτελεσματικότητα της La Poste στον επιφυλασσόμενο σ' αυτήν τομέα (βλ., επί του τελευταίου αυτού σημείου, τις προτάσεις του γενικού εισαγγελέα Tesaurο στην προπαρατεθείσα υπόθεση Corbeau, Συλλογή 1993, σ. I-2548, σημείο 16).
- 109 Δεύτερον, όσον αφορά την αιτίαση που στηρίζεται στη μη λήψη υπόψη των «συμφυών στο δίκτυο εξωτερικών παραγόντων», διαπιστώνεται ότι οι προσφεύγουσες δεν προέβαλαν στοιχεία ικανά να τη στηρίξουν. Υπό τις περιστάσεις αυτές και ενόψει, εξάλλου, του γεγονότος ότι οι προσφεύγουσες δεν απάντησαν ούτε στη σχετική επιχειρηματολογία της Γαλλικής Κυβερνήσεως (βλ. ανωτέρω, σκέψη 93), η αιτίαση αυτή πρέπει να απορριφθεί.
- 110 Τρίτον, το γεγονός ότι η Επιτροπή μείωσε το συνολικό πρόσθετο κόστος κατά 34,7 %, ποσοστό ίσο προς την αναλογία του κύκλου εργασιών που πραγματοποίησε η La Poste το 1993 στο πλαίσιο των ανταγωνιστικών της δραστηριοτήτων, συμπεριλαμβανομένων των δραστηριοτήτων του τομέα των ασφαλίσεων (βλ., ανωτέρω, σκέψη 105), καταδεικνύει ότι ο ισχυρισμός των προσφευγουσών ότι το πρόσθετο κόστος της δημόσιας υπηρεσίας εκτιμήθηκε πριν από την είσοδο της La Poste στην αγορά των ασφαλίσεων στερείται βάσεως.
- 111 Τέλος, όσον αφορά τη γνωμοδότηση του γαλλικού Conseil de la concurrence, που επικαλούνται οι προσφεύγουσες, το Πρωτοδικείο κρίνει ότι η γνωμοδότηση αυτή δεν μπορεί να θέσει υπό αμφισβήτηση το βάσιμο της πραγματοποιηθείσας από την Επιτροπή μειώσεως κατά 34,7 % (βλ. την ανωτέρω σκέψη 105), εφόσον η εν λόγω γνωμοδότηση αφορά την κατανομή των δραστηριοτήτων στις θυρίδες και όχι αυτήν του κύκλου εργασιών που αντιστοιχεί στις διάφορες δραστηριότητες της La Poste.

- 112 Εξάλλου, διαπιστώνεται ότι οι προσφεύγουσες δεν απέδειξαν την ύπαρξη, βάσει των τότε διαθέσιμων στοιχείων, μιας εναλλακτικής και πλέον ακριβούς μεθόδου για τον υπολογισμό του πρόσθετου κόστους.
- 113 Δεδομένου ότι οι προσφεύγουσες περιορίστηκαν στο να αμφισβητήσουν, γενικώς, τις εκτιμήσεις της Επιτροπής, χωρίς να προσκομίσουν στοιχεία ικανά να θέσουν υπό αμφισβήτηση τις εκτιμήσεις αυτές, πρέπει, κατά συνέπεια, ενόψει των προηγούμενων αναλύσεων, να συναχθεί ότι οι προσφεύγουσες δεν απέδειξαν ότι η Επιτροπή, εκτιμώντας το πρόσθετο κόστος της δημόσιας υπηρεσίας, στήριξε την απόφασή της επί ουσιαστικώς ανακριβών στοιχείων ή υπερέβη τη σχετική της εξουσία εκτιμήσεως.
- 114 Δεν αμφισβητείται ότι το επίμαχο φορολογικό πλεονέκτημα του οποίου τυγχάνει, δυνάμει του άρθρου 21 του νόμου του 1990, η La Poste, δηλαδή η μείωση κατά 85 % επί του ποσού των φορολογικών βάσεων όσον αφορά την τοπική φορολογία, ανήλθε το 1994 σε 1,196 δισεκατομμύριο FF. Κατά συνέπεια, το Πρωτοδικείο κρίνει ότι ορθώς η Επιτροπή θεώρησε ότι το ύψος του εν λόγω φορολογικού πλεονεκτήματος δεν υπερέβαινε το πρόσθετο κόστος της δημόσιας υπηρεσίας, έστω και αν λαμβανόταν ως βάση η ελαχίστη εκτίμηση, δηλαδή πρόσθετο κόστος 1,32 δισεκατομμυρίου FF (βλ. την ανωτέρω σκέψη 106).
- 115 Όσον αφορά το αίτημα με το οποίο ζητείται να διατάξει το Πρωτοδικείο, κατ' εφαρμογήν των άρθρων 66 και 70 του Κανονισμού Διαδικασίας, πραγματογνωμοσύνη προκειμένου να διαπιστωθεί αν η χρησιμοποιηθείσα από την Επιτροπή μέθοδος και οι ληφθείσες υπόψη εκτιμήσεις ήταν οι κατάλληλες, επιβάλλεται η διαπίστωση ότι οι προσφεύγουσες δεν προσεκόμισαν στοιχεία από τα οποία να πιθανολογείται ότι η Επιτροπή υπέπεσε, κατά τον προσδιορισμό του εν λόγω πρόσθετου κόστους, σε πρόδηλη πλάνη εκτιμήσεως. Υπ' αυτές τις περιστάσεις, δεν συντρέχει λόγος να διαταχθεί πραγματογνωμοσύνη δεδομένου ότι ο προσφεύγων φέρει το βάρος της αποδείξεως όταν αμφισβητεί την εκ μέρους της Επιτροπής εκτίμηση οικονομικών στοιχείων στο πλαίσιο της εξουσίας της εκτιμήσεως.
- 116 Εξ όλων των ανωτέρω, προκύπτει ότι ο λόγος αυτός ακυρώσεως πρέπει να απορριφθεί.

Όσον αφορά τον τέταρτο λόγο ακυρώσεως που αντλείται από την παράβαση των άρθρων 90, παράγραφος 2, και 92 της Συνθήκης

- 117 Ο παρών λόγος ακυρώσεως διαρθρώνεται σε δύο σκέλη. Όσον αφορά το πρώτο σκέλος, οι προσφεύγουσες υποστηρίζουν ότι το άρθρο 90, παράγραφος 2, δεν επιτρέπει την εξαίρεση του επίμαχου φορολογικού πλεονεκτήματος, που έχει χορηγηθεί αδιακρίτως για το σύνολο των δραστηριοτήτων της La Poste, από την απαγόρευση του άρθρου 92 της Συνθήκης. Στο δεύτερο σκέλος, προσάπτουν στην Επιτροπή ότι παρέβη το άρθρο 92, παραλείποντας να εκτιμήσει τις συνέπειες στον ανταγωνισμό από την παροχή του επίμαχου φορολογικού πλεονεκτήματος.

Επί του παραδεκτού του πρώτου σκέλους του λόγου ακυρώσεως

— Επιχειρήματα των διαδίκων

- 118 Η παρεμβαίνουσα La Poste ισχυρίζεται ότι το πρώτο σκέλος του λόγου πρέπει, δυνάμει του άρθρου 48, παράγραφος 2, του Κανονισμού Διαδικασίας του Πρωτοδικείου, να απορριφθεί ως απαράδεκτο, δεδομένου ότι τούτο προβλήθηκε μόλις κατά το στάδιο του υπομνήματος απαντήσεως. Κατ' αυτήν, οι ισχυρισμοί που εμπεριέχονται στο υπόμνημα απαντήσεως σχετικά με τη φερόμενη παράβαση του άρθρου 90, παράγραφος 2, της Συνθήκης δεν αποτελούν απλά νέα επιχειρήματα. Πράγματι, τα εκτιθέμενα στο εισαγωγικό της δίκης έγγραφο αφορούν αποκλειστικώς τη διάκριση που πρέπει να γίνει μεταξύ του σκοπού του επίδικου φορολογικού πλεονεκτήματος και των αποτελεσμάτων του και όχι τις ειδικές διατάξεις του άρθρου 90 αναφορικά με επιχείρηση επιφορτισμένη με αποστολή γενικού οικονομικού συμφέροντος ή τις προϋποθέσεις εφαρμογής της παραγράφου 2 του εν λόγω άρθρου.
- 119 Οι προσφεύγουσες αρνούνται ότι πρόκειται περί νέου λόγου. Με το δικόγραφο της προσφυγής τους, έχουν επίσης προβάλει παράβαση του άρθρου 90, παράγραφος 2, της Συνθήκης.

- 120 Αφενός, οι προσφεύγουσες υπενθυμίζουν ότι ισχυρίσθηκαν ότι η Επιτροπή προέβη, με την προσβαλλομένη απόφαση, σε εσφαλμένη εφαρμογή των διατάξεων της Συνθήκης, πράγμα που πρέπει να συμπεριλαμβάνει το άρθρο 90, παράγραφος 2, δοθέντος ότι η Επιτροπή θεώρησε ότι η εν λόγω ενίσχυση δεν εμπίπτει, δυνάμει του εν λόγω άρθρου, στην απαγόρευση του άρθρου 92. Αφετέρου, οι προσφεύγουσες ισχυρίζονται ότι επικαλέστηκαν, με το δικόγραφο τους προσφυγής, όχι μόνο τις διατάξεις του άρθρου 92, παράγραφος 1, αλλά και αυτές του άρθρου 90, παράγραφος 2.
- 121 Επιπλέον, τα εν λόγω άρθρα συνδέονται εν προκειμένω στενότερα. Συναφώς, οι προσφεύγουσες στηρίζονται στην απόφαση του Πρωτοδικείου της 20ής Σεπτεμβρίου 1990, T-37/89, Hanning κατά Κοινοβουλίου (Συλλογή 1990, σ. II-463), υποστηρίζοντας ότι το σκέλος αυτό του λόγου δεν αποτελεί παρά απλή συμπλήρωση του άλλου σκέλους λόγου που αντλείται από την παράβαση του άρθρου 92 της Συνθήκης.

— Κρίση του Πρωτοδικείου

- 122 Κατ' αρχάς διαπιστώνεται ότι το παραδεκτό αυτού του σκέλους του λόγου δεν αμφισβητείται από την Επιτροπή.
- 123 Ωστόσο, δεδομένου ότι πρόκειται περί απαραδέκτου για λόγους δημοσίας τάξεως, τούτο μπορεί, δυνάμει του άρθρου 113 του Κανονισμού Διαδικασίας, να εξετασθεί αυτεπαγγέλτως από το Πρωτοδικείο. Κατά συνέπεια, δεν παρίσταται ανάγκη να εξετασθεί το ζήτημα αν ο παρεμβαίνων μπορεί να θέσει ζήτημα απαραδέκτου το οποίο δεν προεβλήθη από τον διάδικο υπέρ του οποίου έχει αυτός παρέμβει.
- 124 Προκειμένου να εξετασθεί το παραδεκτό αυτού του σκέλους του λόγου, υπενθυμίζεται ότι, δυνάμει του άρθρου 44, παράγραφος 1, στοιχείο γ', του Κανονισμού Διαδικασίας του Πρωτοδικείου, το δικόγραφο προσφυγής πρέπει να αναφέρει το αντικείμενο της διαφοράς καθώς και να περιλαμβάνει συνολτική έκθεση των ισχυρισμών των οποίων γίνεται επίκληση. Η αναφορά

αυτή πρέπει να είναι αρκούντως σαφής και συγκεκριμένη ώστε να καθίσταται δυνατό στον καθού να προετοιμάζει την άμυνά του και στο Πρωτοδικείο να αποφαινεται επί της προσφυγής, ενδεχομένως χωρίς να χρειάζεται άλλα στοιχεία (απόφαση του Πρωτοδικείου της 18ης Σεπτεμβρίου 1996, T-387/94, Asia Motor France κ.λπ. κατά Επιτροπής, Συλλογή 1996, σ. II-961, σκέψη 106, διάταξη του Πρωτοδικείου της 29ης Νοεμβρίου 1993, T-56/92, Koelman κατά Επιτροπής, Συλλογή 1993, σ. II-1267, σκέψη 21).

- 125 Συναφώς, πρέπει να τονισθεί ότι ο κοινοτικός δικαστής επιτρέπει την προβολή, στο στάδιο του υπομνήματος απαντήσεως, ενός λόγου ακυρώσεως ο οποίος αποτελεί στην πραγματικότητα ανάπτυξη λόγου που έχει προηγουμένως προβληθεί, κατά τρόπο άμεσο ή έμμεσο, με το εισαγωγικό της δίκης έγγραφο και παρουσιάζει στενό σύνδεσμο με αυτόν (προπαρατεθείσα απόφαση Hanning κατά Κοινοβουλίου, σκέψη 38, και απόφαση του Δικαστηρίου της 19ης Μαΐου 1983, 306/81, Βέρρος κατά Κοινοβουλίου, Συλλογή 1983, σ. 1755, σκέψη 9).
- 126 Τούτο ακριβώς συμβαίνει εν προκειμένω. Πράγματι, διαπιστώνεται ότι οι προσφεύγουσες έχουν αναφερθεί, με το δικόγραφο της προσφυγής τους, στο άρθρο 90, παράγραφος 2, της Συνθήκης. Κατ' αυτόν τον τρόπο, έχουν σ' αυτό ισχυρισθεί ότι «είναι (...) δεδομένο ότι οι επιδιωκόμενοι με τις κρατικές ενισχύσεις στόχοι δεν αρκούν για να δικαιολογηθεί η χορήγηση της ενισχύσεως αυτής σε μια επιχείρηση έστω και "επιφορτισμένη με τη διαχείριση υπηρεσιών γενικού οικονομικού συμφέροντος" (άρθρο 90, παράγραφος 2, της Συνθήκης)». Επιπλέον, κατά το μέτρο που οι προσφεύγουσες διατείνονται ότι πρέπει να εξετασθεί μόνο το αποτέλεσμα της επίμαχης ενισχύσεως και όχι το αντικείμενό της, το Πρωτοδικείο εκτιμά ότι αυτές ισχυρίζονται — τουλάχιστον εμμέσως — ότι οι επιτακτικές υποχρεώσεις εξυπηρετήσεως του συνόλου του εθνικού εδάφους και της συμμετοχής στη χωροταξία που βαρύνουν τη La Poste δεν μπορούν να δικαιολογήσουν την παροχή, κατ' εφαρμογήν του άρθρου 90, παράγραφος 2, του επίμαχου φορολογικού πλεονεκτήματος.
- 127 Πράγματι, τα άρθρα 90 και 92 της Συνθήκης συνδέονται εν προκειμένω στενώς, δεδομένου ότι η Επιτροπή αποφάσισε, δυνάμει του άρθρου 90, παράγραφος 2, να μη χαρακτηρίσει το επίμαχο κρατικό μέτρο ως ενίσχυση κατά την έννοια του άρθρου 92.
- 128 Υπ' αυτές τις περιστάσεις, το Πρωτοδικείο εκτιμά ότι πρέπει να κρίνει την αναπτυχθείσα στο υπόμνημα απαντήσεως επιχειρηματολογία σχετικά με παράβαση του άρθρου 90, παράγραφος 2, της Συνθήκης ως απλή ανάπτυξη

λόγου που είχε προηγουμένως προβληθεί και αντλείται από την παράβαση του άρθρου 92 της εν λόγω Συνθήκης. Πράγματι, πρόκειται για ενιαίο λόγο ο οποίος διαρθρώνεται σε δύο χωριστά σκέλη. Κατά συνέπεια, το Πρωτοδικείο κρίνει ότι η επιχειρηματολογία που αναπτύχθηκε στο υπόμνημα απαντήσεως σχετικά με την εφαρμογή του άρθρου 90, παράγραφος 2, της Συνθήκης δεν εξέρχεται του πλαισίου της διαφοράς όπως αυτή έχει προσδιοριστεί με το δικόγραφο της προσφυγής.

- 129 Εξ αυτού έπεται ότι το πρώτο σκέλος του λόγου ακυρώσεως είναι παραδεκτό.

Επί του βασίμου του λόγου ακυρώσεως

— Επιχειρήματα των διαδίκων

- 130 Με το πρώτο σκέλος του λόγου, οι προσφεύγουσες ισχυρίζονται ότι η προβλεπόμενη στο άρθρο 90, παράγραφος 2, της Συνθήκης εξαίρεση δεν εμποδίζει την εφαρμογή της αρχής της απαγορεύσεως των κρατικών ενισχύσεων του άρθρου 92, παράγραφος 1, της Συνθήκης.
- 131 Το άρθρο 90, παράγραφος 2, της Συνθήκης προβλέπει εξαίρεση από την εφαρμογή των κανόνων ανταγωνισμού. Κατά συνέπεια, πρέπει τούτο να ερμηνεύεται στενώς. Μια ενίσχυση πρέπει να διατηρείται μόνον αν η κατάργησή της θα εμπόδιζε την εκπλήρωση αποστολής δημόσιας υπηρεσίας. Σχετικώς, οι προσφεύγουσες ισχυρίζονται ότι, αντιθέτως προς ό,τι αφήνουν να νοηθεί οι παρεμβαίνουσες, η μόνη αποστολή δημόσιας υπηρεσίας που έχει ανατεθεί στη La Poste είναι, σύμφωνα με το άρθρο 2 του νόμου του 1990, η διασφάλιση, αφενός, της δημόσιας ταχυδρομικής εξυπηρετήσεως, υπό όλες τις μορφές της, και, αφετέρου, η μεταφορά και η διανομή του Τύπου.
- 132 Κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση, οι προσφεύγουσες ισχυρίστηκαν ότι για να μπορεί να εφαρμοστεί η προβλεπόμενη από το άρθρο 90, παράγραφος 2, της Συνθήκης παρέκκλιση, πρέπει να συντρέχουν τρεις προϋποθέσεις.

Πρώτον, η εν λόγω ενίσχυση πρέπει να είναι αναγκαία για την εκπλήρωση αποστολής δημόσιας υπηρεσίας. Δεύτερον, η ενίσχυση πρέπει να είναι η κατάλληλη και η λιγότερο δυνατόν περιοριστική στον ανταγωνισμό. Τρίτον, η ενίσχυση πρέπει να παρέχεται για δραστηριότητες προσιδιάζουσες σε δημόσια υπηρεσία και δεν πρέπει, ιδίως, σε καμία περίπτωση να ευνοεί τις ασκούμενες από τη La Poste ανταγωνιστικές δραστηριότητες.

- 133 Καμία από τις τρεις αυτές προϋποθέσεις δεν συντρέχει εν προκειμένω. Πρώτον, το επίμαχο φορολογικό πλεονέκτημα δεν είναι αναγκαίο για την εκπλήρωση της αποστολής δημόσιας υπηρεσίας σχετικά τη διανομή της αλληλογραφίας και του Τύπου. Δεύτερον, μια κατά 85 % μείωση επί του ποσού των φορολογικών βάσεων όσον αφορά την τοπική φορολογία δεν αποτελεί το καλύτερο μέτρο για να ευνοηθεί η χωροταξία, δεδομένου ότι η μείωση αυτή έχει ως αποτέλεσμα την ελάττωση των εσόδων των οργανισμών τοπικής αυτοδιοικήσεως που είναι οι δυνητικοί δικαιούχοι της χωροταξικής πολιτικής. Επιπλέον, υφίστανται μέτρα περισσότερο κατάλληλα και εύστοχα για την ικανοποίηση των αναγκών της χωροταξίας και της διατηρήσεως της La Poste σε αγροτικό περιβάλλον. Πράγματι, θα ήταν δυνατό, κατ' εφαρμογήν του νόμου του 1982, να δημιουργηθεί ένα σύστημα ενισχύσεων υπέρ της La Poste ενώ ταυτόχρονα θα αποφευγόταν η λήψη εισαγόντων δυσμενείς διακρίσεις και περιοριστικών του ανταγωνισμού φορολογικών μέτρων.
- 134 Όσον αφορά την τρίτη προϋπόθεση, οι προσφεύγουσες ισχυρίζονται ότι η Επιτροπή δεν μπορούσε, κατά τη λήψη της αποφάσεώς της, να είναι βέβαιη για την ανυπαρξία σταυροειδούς επιδοτήσεως υπέρ των ανταγωνιστικών δραστηριοτήτων της La Poste. Συναφώς, οι προσφεύγουσες ισχυρίζονται ότι η χρησιμοποιηθείσα από την Επιτροπή μέθοδος συγκρίσεως, που συνίστατο στο να εξετασθεί αν το ποσό του φορολογικού πλεονεκτήματος του οποίου τυγχάνει η La Poste υπερβαίνει το πρόσθετο κόστος της δημόσιας υπηρεσίας, είναι αμφισβητήσιμη από απόψεως αρχής. Το επιχείρημα αυτό παρουσιάζει δύο ουσιώδεις πτυχές.
- 135 Αφενός, ελλείψει οποιωνδήποτε αναλυτικών λογιστικών στοιχείων όσον αφορά τη La Poste, είναι αδύνατο να προβάλλεται ο ισχυρισμός, όπως πράττει η Επιτροπή, ότι το εν λόγω φορολογικό πλεονέκτημα απλώς αντισταθμίζει το πρόσθετο κόστος της δημόσιας υπηρεσίας. Του πλεονεκτήματος αυτού ωφελείται η επιχείρηση La Poste, δηλαδή το σύνολο των δραστηριοτήτων της τελευταίας και, επομένως, και οι δραστηριότητες που αυτή ασκεί στον τομέα των ασφαλίσεων, πράγμα αντίθετο προς τους κανόνες ανταγωνισμού. Συναφώς, οι προσφεύγουσες υποστηρίζουν ότι τα ίδια γραφεία και το ίδιο

προσωπικό χρησιμοποιούνται τόσο για τις υπηρεσίες δημοσίου συμφέροντος όσο και για τις ανταγωνιστικού χαρακτήρα υπηρεσίες. Επιπλέον, από τη νομολογία προκύπτει ότι μια ενίσχυση που καταβάλλεται σε επιχείρηση όπως η La Poste, για να αντισταθμίσει το πρόσθετο κόστος της δημόσιας υπηρεσίας, επιτρέπει στην εν λόγω επιχείρηση να ελευθερώνει άλλους πόρους προς όφελος των ανταγωνιστικών της δραστηριοτήτων ή, τουλάχιστον, να προωθήσει την ανάπτυξη των δραστηριοτήτων της με λιγότερο κόστος (προπαρατεθείσα απόφαση του Δικαστηρίου της 21ης Μαρτίου 1991, Ιταλία κατά Επιτροπής, σκέψη 14).

- 136 Συνεχώς, υπ' αυτό το πρίσμα, οι προσφεύγουσες διατείνονται ότι η επίμαχη ενίσχυση δεν έχει ως αποκλειστικό στόχο τις δραστηριότητες που εμπίπτουν στη δημόσια υπηρεσία, όπως απαιτεί το κοινοτικό δίκαιο, διότι σύμφωνα με το άρθρο 21 του νόμου του 1990, η μείωση κατά 85 %, που αποτελεί συνάρτηση των βάσεων επιβολής φόρου της La Poste, περιλαμβάνει, στη σχετική φορολογική βάση, το σύνολο των εξόδων και του κύκλου εργασιών της τελευταίας, συμπεριλαμβανομένου του μέρους που προκύπτει από τις ανταγωνιστικές δραστηριότητες.
- 137 Αφετέρου, τα συγκρινόμενα από την Επιτροπή στοιχεία είναι στην πραγματικότητα ανεπίδεκτα συγκρίσεως διότι η διατήρηση ταχυδρομικών γραφείων σε αγροτικό περιβάλλον δεν συνδέεται με τη μέριμνα βελτιώσεως της αποδόσεως αλλά με την ανάγκη διατηρήσεως μιας «βασικής διοικητικής λειτουργίας» σε αγροτικό περιβάλλον, στο πλαίσιο της χωροταξίας. Κατά συνέπεια, το κόστος μιας δημόσιας υπηρεσίας εξαρτάται αποκλειστικώς και μόνο από τις πολιτικές αποφάσεις και δεν είναι άλλο από αυτό που έχει εν προκειμένω τη βούληση να αναλάβει το κοινωνικό σύνολο.
- 138 Όσον αφορά το δεύτερο σκέλος του λόγου, οι προσφεύγουσες διατείνονται, κατ' αρχάς, ότι το επίμαχο φορολογικό πλεονέκτημα αποτελεί ενίσχυση κατά την έννοια του άρθρου 92 της Συνθήκης (απόφαση του Δικαστηρίου της 23ης Φεβρουαρίου 1961, 30/59, De Gezamenlijke Steenkolenmijnen in Limburg κατά Ανωτάτης Αρχής, Συλλογή τόμος 1954-1964, σ. 549).
- 139 Για τον χαρακτηρισμό του πλεονεκτήματος αυτού ενόψει του άρθρου 92, παράγραφος 1, της Συνθήκης, πρέπει να εκτιμηθεί μόνο το αποτέλεσμα της ενισχύσεως στον ανταγωνισμό και όχι το αντικείμενο ή το είδος της. Ο σκοπός για τον οποίο προβλέπεται το πλεονέκτημα αυτό δεν αρκεί για να κηρυχθεί ανεφάρμοστη η απαγόρευση κρατικών ενισχύσεων του άρθρου 92, δεδομένου ότι το Δικαστήριο έχει κρίνει ότι η διάταξη του άρθρου 92 «δεν

προβαίνει σε διάκριση των εξεταζομένων παραβάσεων ανάλογα με τις αιτίες ή τους σκοπούς, αλλά τις ορίζει σε συνάρτηση με τα αποτελέσματά τους» και «συνεπώς, ούτε ο φορολογικός χαρακτήρας ούτε ο ενδεχόμενος σκοπός του επίδικου μέτρου επαρκούν για να το αποκλείσουν από το πεδίο εφαρμογής του κανόνα του άρθρου 92» (απόφαση του Δικαστηρίου της 2ας Ιουλίου 1974, 173/73, Ιταλία κατά Επιτροπής, Συλλογή τόμος 1974, σ. 353, σκέψεις 27 και 28). Το ίδιο ισχύει και για τις ενισχύσεις που χορηγούνται σε επιχείρηση επιφορτισμένη με τη διαχείριση υπηρεσιών γενικού οικονομικού συμφέροντος. Συναφώς, οι προσφεύγουσες αναφέρονται, επιπλέον, στη διοικητική πρακτική της Επιτροπής και στην απόφαση του Δικαστηρίου της 7ης Ιουνίου 1988, 57/86, Ελλάδα κατά Επιτροπής (Συλλογή 1988, σ. 2855).

- 140 Κατά συνέπεια, κακώς η προσβαλλομένη απόφαση δικαιολογεί το παρασχεθέν στη La Poste φορολογικό πλεονέκτημα από το γεγονός ότι η εν λόγω επιχείρηση υπέκειτο σε «επιτακτικές υποχρεώσεις εξυπηρέτησως του συνόλου του εθνικού εδάφους και συμμετοχής στη χωροταξία».
- 141 Οι προσφεύγουσες υπενθυμίζουν ότι, κατά τη γνώμη τους, από την καταβολή της επίμαχης ενισχύσεως ευνοούνται επίσης οι δραστηριότητες που η La Poste αναπτύσσει στον τομέα των ασφαλίσεων (βλ., ανωτέρω, σκέψη 135). Το ίδιο θα ίσχυε και για μια λιγότερο σημαντική φορολογική μείωση, διότι δεν είναι ανάγκη, προκειμένου μια ενίσχυση να εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου 92, παράγραφος 1, της Συνθήκης, να αποδεικνύεται ότι αυτή συνεπάγεται «ουσιώδεις» συνέπειες στον ανταγωνισμό ή στο μεταξύ κρατών μελών εμπόριο (αποφάσεις του Δικαστηρίου της 21ης Μαρτίου 1990, Βέλγιο κατά Επιτροπής, προπαρατεθείσα, και της 13ης Ιουλίου 1988, 102/87, Γαλλία κατά Επιτροπής, Συλλογή 1988, σ. 4067). Από τη νομολογία προκύπτει επίσης ότι, όταν μια χορηγούμενη από κράτος οικονομική ενίσχυση επιρρωννύει τη θέση μιας επιχείρησεως σε σχέση με άλλες ανταγωνιστικές επιχειρήσεις στο ενδοκοινοτικό εμπόριο, οι τελευταίες πρέπει να θεωρούνται ως επηρεαζόμενες από την ενίσχυση (απόφαση του Δικαστηρίου της 17ης Σεπτεμβρίου 1980, 730/79, Philip Morris κατά Επιτροπής, Συλλογή τόμος 1980/III, σ. 13, σκέψη 11).
- 142 Τέλος, οι προσφεύγουσες προσθέτουν ότι η Επιτροπή, καλώντας τις γαλλικές αρχές «να φροντίσουν ώστε η λογιστική οργάνωση των ταχυδρομείων να πληροί τους όρους του κοινοτικού δικαίου, ειδικότερα όσον αφορά τη μη

χορήγηση επιδοτήσεων υπέρ δραστηριοτήτων που δεν εμπίπτουν στην αποστολή δημοσίου συμφέροντος», αναγνωρίζει, αφενός, ότι η έλλειψη διαφάνειας των λογαριασμών μπορεί να συνεπάγεται σταυροειδή επιδότηση προς όφελος των ανταγωνιστικών δραστηριοτήτων και, αφετέρου, ότι οι τελευταίες μπορούν, επιπλέον, να συντελούν στη χρηματοδότηση της δημόσιας υπηρεσίας της La Poste.

- ¹⁴³ Η Επιτροπή υπενθυμίζει, κατ' αρχάς, ότι το άρθρο 92 της Συνθήκης, υπό τη μόνη επιφύλαξη του άρθρου 90, παράγραφος 2, αφορά το σύνολο των επιχειρήσεων, ιδιωτικών ή δημοσίων, καθώς και το σύνολο της παραγωγής των εν λόγω επιχειρήσεων (αποφάσεις του Δικαστηρίου της 22ας Μαρτίου 1977, 78/76, Steinike & Weinlig, Συλλογή τόμος 1977, σ. 171, και της 15ης Μαρτίου 1994, C-387/92, Banco Exterior de España, Συλλογή 1994, σ. I-877).
- ¹⁴⁴ Η Επιτροπή, πάντοτε εκ προοιμίου, υποστηρίζει ότι η εξουσία λήψεως αποφάσεων που διαθέτει στο πλαίσιο της προβλεπόμενης από το άρθρο 93 διαδικασίας συνεπάγεται, κατ' ανάγκη, τη δυνατότητα ασκήσεως ευρείας εξουσίας εκτιμήσεως. Ωστόσο, οι προσφεύγουσες δεν απέδειξαν ότι η Επιτροπή υπερέβη, εν προκειμένω, τα όρια της εξουσίας αυτής.
- ¹⁴⁵ Δεδομένου ότι η La Poste είναι επιφορτισμένη με τη διαχείριση υπηρεσίας γενικού οικονομικού συμφέροντος, από τη σχετική με τα άρθρα 92 και 90, παράγραφος 2, της Συνθήκης νομολογία προκύπτει ότι τα οικονομικά μέσα που έχουν τεθεί στη διάθεσή της για να μπορεί να εκπληρώνει το έργο αυτό δεν αποτελούν κρατική ενίσχυση κατά την έννοια της Συνθήκης.
- ¹⁴⁶ Μολονότι συμμερίζεται τη γνώμη των προσφευγουσών ως προς την αρχή ότι ο χαρακτηρισμός ενός μέτρου από πλευράς του άρθρου 92 πρέπει να στηρίζεται στις συνέπειες που το μέτρο αυτό έχει για τον ανταγωνισμό, η Επιτροπή φρονεί, ωστόσο, ότι έχει, εν προκειμένω, τηρήσει την αρχή αυτή.

- 147 Πράγματι, η Επιτροπή ισχυρίζεται ότι εξακριβώσε ότι το συνολικό ύψος του παρασχεθέντος στη La Poste πλεονεκτήματος ήταν κατώτερο του πρόσθετου κόστους που υφίστατο αυτή κατά την άσκηση των δραστηριοτήτων της δημόσιας υπηρεσίας, οπότε το πλεονέκτημα αυτό δεν συνεπάγεται αποτελέσματα σταυροειδούς επιδοτήσεως. Το μόνο πράγμα που όφειλε να εξακριβώσει ήταν ότι καμία δημόσια χρηματοδότηση δεν ευνοούσε τις ανταγωνιστικές δραστηριότητες της La Poste.
- 148 Στην αλληλουχία αυτή, η Επιτροπή υπενθυμίζει ότι το συνολικό πρόσθετο κόστος της δημόσιας υπηρεσίας υπολογίστηκε βάσει του πραγματικού του ύψους, διά της αφαιρέσεως από το συνολικό ποσό αυτού του πρόσθετου κόστους του τμήματος που έπρεπε να θεωρηθεί ότι έχει ευνοϊκό αποτέλεσμα στις ανταγωνιστικές δραστηριότητες της La Poste.
- 149 Το επιχείρημα των προσφευγουσών ότι από το φορολογικό πλεονέκτημα των 1,196 δισεκατομμυρίων FF, που παρασχέθηκε στη La Poste, ευνοείται το σύνολο των δραστηριοτήτων της στερείται σημασίας εφόσον το πρόσθετο κόστος της δημόσιας υπηρεσίας ανέρχεται, εν πάση περιπτώσει, σε ποσό μεγαλύτερο, συγκεκριμένα σε 2,8 δισεκατομμύρια FF.
- 150 Κατά το μέτρο που οι προσφεύγουσες αμφισβητούν την ίδια την αρχή της χρησιμοποιηθείσας συγκριτικής μεθόδου, για τον λόγο ότι δεν υφίστανται αναλυτικά λογιστικά στοιχεία που να επιτρέπουν τη σαφή διάκριση μεταξύ των δραστηριοτήτων δημόσιας υπηρεσίας και των ανταγωνιστικών δραστηριοτήτων, η Επιτροπή παρατηρεί ότι τα άρθρα 92 και 93 της Συνθήκης δεν της παρέχουν τη δυνατότητα να επιβάλλει υποχρεώσεις λογιστικής διαφάνειας στα κράτη μέλη. Εξάλλου, η υιοθετηθείσα μέθοδος ήταν η μόνη λογική μέθοδος που της επέτρεπε να λάβει θέση, εγγαίως και με βάση τα τότε διαθέσιμα στοιχεία, επί των υποβληθεισών σ' αυτήν καταγγελιών.
- 151 Στο επιχείρημα των προσφευγουσών ότι το κόστος μιας δημόσιας υπηρεσίας εξαρτάται από πολιτικές αποφάσεις, η Επιτροπή απαντά ότι, ελλείψει κοινοτικής εναρμονίσεως, ούτε όφειλε ούτε μπορούσε να αποφανθεί επί της σκοπιμότητας των πολιτικών επιλογών των γαλλικών αρχών σχετικά με μια δημόσια υπηρεσία. Αν, υποθετικά, οι γαλλικές αρχές είχαν κρίνει αναγκαία

την αύξηση του αριθμού των ταχυδρομικών γραφείων σε αγροτικό περιβάλλον για λόγους συνδεδεμένους με τη χωροταξία, θα μπορούσαν, κατά την Επιτροπή, να προσαρμόσουν παραλλήλως τη δημόσια χρηματοδότηση για την κάλυψη αυτού του πρόσθετου κόστους χωρίς η αύξηση αυτή να εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου 92.

- 152 Όσον αφορά τον ισχυρισμό των προσφευγουσών ότι υφίσταντο μέτρα περισσότερο κατάλληλα και εύστοχα για την αντιμετώπιση των αναγκών της χωροταξίας και της διατήρησης ταχυδρομικής παρουσίας σε αγροτικό περιβάλλον, η Επιτροπή απαντά ότι δεν εναπόκειται σ' αυτήν να αποφαινεται επί του καλύτερου τρόπου χρηματοδότησεως των δημόσιων υπηρεσιών και να υποκαθιστά, συναφώς, τις αρμόδιες εθνικές αρχές.
- 153 Η Επιτροπή αρνείται ότι η πρόσκληση που απηύθυνε στις γαλλικές αρχές σχετικά με τη διαφάνεια, στο μέλλον, της λογιστικής οργανώσεως της La Poste επιτρέπει να συναχθεί ότι είχε αναγνωρίσει την ύπαρξη σταυροειδούς επιδοτήσεως.
- 154 Τέλος, η Επιτροπή παρατηρεί ότι η αναφορά στην προπαρατεθείσα απόφαση του Δικαστηρίου της 21ης Μαρτίου 1991, Ιταλία κατά Επιτροπής, στερείται σημασίας, εφόσον, στην υπόθεση εκείνη, ο δικαιούχος της ενισχύσεως δεν είχε αναλάβει υποχρεώσεις δημόσιας υπηρεσίας ικανές να αντισταθμίσουν τη δημόσια χρηματοδότηση.
- 155 Κατά τη Γαλλική Κυβέρνηση, είναι βεβαίως ανάγκη να ληφθούν υπόψη τα ενδεχόμενα αποτελέσματα μιας ενισχύσεως στον ανταγωνισμό, πλην όμως είναι κυρίως ουσιώδες να εξετασθεί η δικαιολόγησή της και, επομένως, το αντικείμενό της. Αναφερόμενη στην προπαρατεθείσα απόφαση Corbeau (σκέψη 19), η Γαλλική Κυβέρνηση ισχυρίζεται ότι, εν προκειμένω, είναι ακόμα πιο σημαντικό να ελεγχθεί το αντικείμενο του επίμαχου κρατικού μέτρου, καθόσον μπορεί να δικαιολογείται βάσει του άρθρου 90, παράγραφος 2, της Συνθήκης. Συναφώς, παρατηρεί ότι η La Poste είναι επιφορτισμένη με αποστολή δημόσιας υπηρεσίας στο πλαίσιο της ασκούμενης στη Γαλλία χωροταξικής πολιτικής.

- 156 Σε μια τέτοια αλληλουχία, στην Επιτροπή εναπόκειται, αφού ελέγξει αν το αντικείμενο ενός μέτρου αντιστοιχεί στους σκοπούς στους οποίους αναφέρεται το άρθρο 90, παράγραφος 2, να αναλύσει συναφώς τα αποτελέσματα προκειμένου να βεβαιωθεί ότι το εν λόγω μέτρο είναι αναγκαίο για την εκπλήρωση της σχετικής αποστολής γενικού συμφέροντος και ότι ο ενδεχόμενος αντίκτυπός του στον ανταγωνισμό δεν επηρεάζει την ανάπτυξη του εμπορίου σε βαθμό αντίθετο προς το συμφέρον της Κοινότητας. Κατά τη Γαλλική Κυβέρνηση, οι ενέργειες της Επιτροπής υπήρξαν σύμφωνες προς αυτή τη διττή εξέταση.
- 157 Όσον αφορά την ανάλυση των αποτελεσμάτων στον ανταγωνισμό του επίμαχου φορολογικού πλεονεκτήματος, η Γαλλική Κυβέρνηση υποστηρίζει ότι, εφόσον διαπιστώθηκε ότι το πλεονέκτημα αυτό είναι κατώτερο του πρόσθετου κόστους που συνεπάγονται για τη La Poste οι επιτακτικές της υποχρεώσεις δημόσιας υπηρεσίας, όπως η υποχρέωση εξασφάλισης της υπάρξεως ταχυδρομικών γραφείων στο σύνολο του εθνικού εδάφους, ορθώς η Επιτροπή κατέληξε στο συμπέρασμα ότι από την παροχή του εν λόγω πλεονεκτήματος δεν προέκυπτε καμία μεταφορά κρατικών πόρων προς τις ανταγωνιστικές δραστηριότητες.
- 158 Τέλος, η Γαλλική Κυβέρνηση παρατηρεί ότι οι προσφεύγουσες σφάλλουν όταν ισχυρίζονται ότι από το εν λόγω φορολογικό πλεονέκτημα ευνοούνται κατ' ανάγκη οι ανταγωνιστικές δραστηριότητες της La Poste, εφόσον το πλεονέκτημα αυτό προκύπτει από φορολογική μείωση επί της συνολικής της δραστηριότητας. Πράγματι, εφόσον το αντιστοιχούν στο φορολογικό πλεονέκτημα ποσό είναι κατώτερο ή ίσο του ύψους του πρόσθετου κόστους της ταχυδρομικής παρουσίας όσον αφορά τις μη ανταγωνιστικές δραστηριότητες, τούτο δεν ευνοεί τις ανταγωνιστικές δραστηριότητες, όποιες κι αν είναι οι βάσεις αυτής της φορολογικής μειώσεως.
- 159 Η παρεμβαίνουσα La Poste συντάσσεται κατ' ουσίαν προς την επιχειρηματολογία της Επιτροπής και της Γαλλικής Κυβερνήσεως αναφορικά με την εφαρμογή του άρθρου 90, παράγραφος 2, της Συνθήκης. Υπενθυμίζει ότι η Επιτροπή διαπίστωσε ότι η επίμαχη φορολογική μείωση δεν υπερβαίνει τις επιβαρύνσεις που αυτή υπέχει από την αποστολή που της έχει ανατεθεί στο πλαίσιο της χωροταξίας.

- 160 Ενεργώντας κατ' αυτόν τον τρόπο, η Επιτροπή ορθώς εφάρμοσε τους κανόνες ανταγωνισμού. Εξάλλου, η έννοια της χωροταξίας δεν είναι άγνωστη στο κοινοτικό δίκαιο εφόσον το άρθρο 92, παράγραφος 3, της Συνθήκης διασαφηνίζει ότι δύνανται να θεωρηθούν ότι συμβιβάζονται με την κοινή αγορά οι ενισχύσεις για την προώθηση της οικονομικής αναπτύξεως περιοχών στις οποίες το βιοτικό επίπεδο είναι ασυνήθως χαμηλό ή στις οποίες επικρατεί σοβαρή υποαπασχόληση, ή οι ενισχύσεις για την προώθηση της αναπτύξεως ορισμένων οικονομικών περιοχών.
- 161 Όσον αφορά τη φοροαπαλλαγή της, η La Poste θεώρησε χρήσιμο να υπογραμμίσει ότι, πριν από το νόμο του 1990, υπαγόταν στο ισχύον για τη δημόσια διοίκηση φορολογικό καθεστώς. Κατά συνέπεια, σε αντίθεση προς ό,τι αφήνουν να εννοηθεί οι προσφεύγουσες, ο νόμος του 1990 είχε, στην πραγματικότητα, ως αποτέλεσμα την υπαγωγή της, κατ' ουσίαν, στο κατά τις κοινές διατάξεις φορολογικό καθεστώς.
- 162 Τέλος, η La Poste επισημαίνει ότι οι προσφεύγουσες αναγνώρισαν ότι είναι απολύτως λογικό να τυγχάνει αυτή ορισμένων πλεονεκτημάτων, υπό μορφή ή όχι οικονομικών ενισχύσεων, όταν αυτά επικεντρώνονται αποκλειστικώς στις δραστηριότητές της δημόσιας υπηρεσίας. Συναφώς, η La Poste διατείνεται ότι η Επιτροπή απέρριψε πράγματι την καταγγελία των προσφευγουσών μόλις διαπίστωσε ότι η χορηγηθείσα σ' αυτήν φορολογική απαλλαγή αποτελούσε το αντιστάθμισμα του πρόσθετου κόστους που προέκυπτε λόγω των υποχρεώσεων της δημόσιας υπηρεσίας.

— Κρίση του Πρωτοδικείου

- 163 Στο πλαίσιο του λόγου αυτού, στο Πρωτοδικείο εναπόκειται η εξέταση των αιτιάσεων των προσφευγουσών σχετικά, πρώτον, με το βάσιμο του ισχυρισμού της Επιτροπής ότι, κατ' εφαρμογήν του άρθρου 90, παράγραφος 2, της Συνθήκης, το παρασχεθέν στη La Poste φορολογικό πλεονέκτημα δεν αποτελεί, εφόσον το σχετικό ποσό είναι κατώτερο του πρόσθετου κόστους της δημόσιας υπηρεσίας, κρατική ενίσχυση κατά την έννοια του άρθρου 92,

παράγραφος 1, της Συνθήκης, δεύτερον, με το ζήτημα αν η ενίσχυση είναι αναγκαία για την εκπλήρωση της ιδιαίτερης αποστολής της La Poste και, τέλος, τρίτον, με το ζήτημα αν η Επιτροπή, στηριζόμενη στο γεγονός ότι το ποσό του φορολογικού πλεονεκτήματος εξακολουθεί να είναι κατώτερο του πρόσθετου κόστους της δημόσιας υπηρεσίας, έκρινε, επαρκώς κατά νόμο, ότι δεν έπρεπε να καταλήξει στο συμπέρασμα περί υπάρξεως μεταφοράς κρατικών πόρων προς τις ανταγωνιστικές δραστηριότητες της La Poste.

164 Σύμφωνα με το άρθρο 92, παράγραφος 1, της Συνθήκης «ενισχύσεις που χορηγούνται υπό οποιαδήποτε μορφή από τα κράτη ή με κρατικούς πόρους και που νοθεύουν ή απειλούν να νοθεύσουν τον ανταγωνισμό διά της ευνοϊκής μεταχείρισεως ορισμένων επιχειρήσεων ή ορισμένων κλάδων παραγωγής είναι ασυμβίβαστες με την κοινή αγορά, κατά το μέτρο που επηρεάζουν τις μεταξύ κρατών μελών συναλλαγές, εκτός αν η παρούσα Συνθήκη ορίζει άλλως».

165 Από το άρθρο 90 της Συνθήκης προκύπτει ότι το άρθρο 92 αναφέρεται στο σύνολο των επιχειρήσεων, ιδιωτικών ή δημοσίων, και στο σύνολο της παραγωγής των εν λόγω επιχειρήσεων, υπό τη μόνη επιφύλαξη του άρθρου 90, παράγραφος 2 (προπαρατεθείσα απόφαση Steinike & Weinling, σκέψη 18). Κατ' αυτόν τον τρόπο, η αρμοδιότητα της Επιτροπής σχετικά με την εκτίμηση, δυνάμει του άρθρου 93 της Συνθήκης, του συμβατού των ενισχύσεων εκτείνεται και στις κρατικές ενισχύσεις που χορηγούνται στις επιχειρήσεις στις οποίες αναφέρεται το άρθρο 90, παράγραφος 2, ιδίως αυτές στις οποίες τα κράτη μέλη αναθέτουν τη διαχείριση υπηρεσιών γενικού οικονομικού συμφέροντος (προπαρατεθείσα απόφαση Banco Exterior de España, σκέψη 17). Εξάλλου, πρέπει να υπομνησθεί ότι οι κανόνες ανταγωνισμού εφαρμόζονται και στον τομέα των ταχυδρομικών υπηρεσιών (αποφάσεις του Δικαστηρίου της 12ης Φεβρουαρίου 1992, C-48/90 και C-66/90, Κάτω Χώρες κ.λπ. κατά Επιτροπής, Συλλογή 1992, σ. I-565, και προπαρατεθείσα Corbeau).

166 Όπως έχει ήδη υπομνησθεί στην ανωτέρω σκέψη 114, δεν αμφισβητείται ότι το φορολογικό πλεονέκτημα του οποίου απολαύει η La Poste ανήλθε το 1994 σε 1,196 δισεκατομμύριο FF.

- 167 Αυτό το φορολογικό πλεονέκτημα αποτελεί, κατ' αρχήν, κρατική ενίσχυση κατά την έννοια του άρθρου 92, παράγραφος 1, δεδομένου ότι το πλεονέκτημα αυτό, μολονότι δεν συνεπάγεται μεταφορά κρατικών πόρων, θέτει τη La Poste σε οικονομική κατάσταση ευνοϊκότερη απ' ό,τι άλλοι φορολογούμενοι, όπως οι εκπροσωπούμενες από τις προσφεύγουσες εταιρίες (προπαρατεθείσα απόφαση Banco Exterior España, σκέψη 14).
- 168 Πράγματι, η έννοια της ενισχύσεως κατά την έννοια του άρθρου 92, παράγραφος 1, της Συνθήκης καλύπτει, κατά πάγια νομολογία, τα παρεχόμενα από τις δημόσιες αρχές πλεονεκτήματα τα οποία αντισταθμίζουν, ποικιλοτρόπως, τις επιβαρύνσεις που πλήττουν συνήθως τον προϋπολογισμό μιας επιχειρήσεως (αποφάσεις του Δικαστηρίου της 26ης Σεπτεμβρίου 1996, C-241/94, Γαλλία κατά Επιτροπής, Συλλογή 1996, σ. I-4551, σκέψη 34, της 11ης Ιουλίου 1996, C-39/94, SFEI κ.λπ., Συλλογή 1996, σ. I-3547, σκέψη 58, και προπαρατεθείσα Banco Exterior España, σκέψη 13).
- 169 Εφόσον μια ενίσχυση είναι ικανή να επηρεάζει το εμπόριο μεταξύ κρατών μελών και να νοθεύει τον ανταγωνισμό, η ενίσχυση αυτή είναι, εφόσον η Συνθήκη δεν ορίζει άλλως, ασυμβίβαστη με την κοινή αγορά (προπαρατεθείσα απόφαση Banco Exterior España, σκέψη 15).
- 170 Μια τέτοια παρέκκλιση προβλέπει το άρθρο 90, παράγραφος 2, της Συνθήκης, όταν πρόκειται για ενισχύσεις που καταβάλλονται υπέρ επιχειρήσεως επιφορτισμένης με τη διαχείριση υπηρεσίας γενικού οικονομικού συμφέροντος (βλ. ανωτέρω σκέψεις 66 έως 72).
- 171 Πράγματι, σύμφωνα με το άρθρο 90, παράγραφος 2, της Συνθήκης, «οι επιχειρήσεις που είναι επιφορτισμένες με τη διαχείριση υπηρεσιών γενικού οικονομικού συμφέροντος ή που έχουν χαρακτήρα δημοσιονομικού μονοπωλίου υπόκεινται (...) στους κανόνες ανταγωνισμού, κατά το μέτρο που η εφαρμογή των κανόνων αυτών δεν εμποδίζει νομικά ή πραγματικά την εκπλήρωση της ιδιαίτερης αποστολής που τους έχει ανατεθεί».

- 172 Από το κείμενο αυτό, ιδίως από τη φράση «στο μέτρο που η εφαρμογή των κανόνων αυτών [εν προκειμένω του άρθρου 92 της Συνθήκης] δεν εμποδίζει (...) την εκπλήρωση της ιδιαίτερης αποστολής», προκύπτει ότι, σε περίπτωση όπου μπορεί να γίνει επίκληση του άρθρου 90, παράγραφος 2, είναι δυνατό ένα εμπόδιο στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου 92, παράγραφος 1, κρατικό μέτρο να θεωρηθεί, παρ' όλα αυτά, συμβατό με την κοινή αγορά (προπαρατεθείσα απόφαση στην υπόθεση Banco Exterior España, σκέψεις 14 και 15, και, υπό την ίδια έννοια, προτάσεις του γενικού εισαγγελέα Lenz στην ίδια υπόθεση, Συλλογή 1994, σ. I-879, σημείο 66). Καίτοι πρόκειται πάντοτε για κρατική, κατά την έννοια της τελευταίας αυτής διατάξεως, ενίσχυση, είναι ωστόσο δυνατό, στην περίπτωση αυτή, το αποτέλεσμα των κανόνων ανταγωνισμού να είναι περιορισμένο (απόφαση του Δικαστηρίου της 11ης Απριλίου 1989, 66/86, Ahmed Saeed Flugreisen κ.λπ., Συλλογή 1989, σ. 803, σκέψη 56), οπότε είναι δυνατό η απαγόρευση χορηγήσεως νέας ενισχύσεως, προκύπτουσα από τη συνδυασμένη εφαρμογή των άρθρων 92 και 93, παράγραφοι 2 και 3, να κηρυχθεί ανεφάρμοστη.
- 173 Το άρθρο 90, παράγραφος 2, της Συνθήκης, δεδομένου ότι θέτει κανόνα παρεκκλίσεως, πρέπει να ερμηνεύεται στενώς. Επομένως, προκειμένου να ισχύει η παρέκκλιση από την εφαρμογή των κανόνων της Συνθήκης που προβλέπεται από τη διάταξη αυτή, δεν αρκεί μόνο να έχει ανατεθεί από τη δημόσια αρχή στην εν λόγω επιχείρηση η διαχείριση υπηρεσίας γενικού οικονομικού συμφέροντος, αλλά πρέπει ακόμη η εφαρμογή των κανόνων της Συνθήκης, εν προκειμένω του άρθρου 92, να εμποδίζει την εκπλήρωση της ανατεθείσας στην επιχείρηση αυτή ιδιαίτερης αποστολής και το συμφέρον της Κοινότητας να μην θίγεται (απόφαση του Δικαστηρίου της 10ης Δεκεμβρίου 1991, C-179/90, *Merci convenzionali porto di Genova*, Συλλογή 1991, σ. I-5889, σκέψη 26).
- 174 Προκειμένου να εξετασθεί το ζήτημα αν αντιβαίνει προς το κοινοτικό δίκαιο η εκ μέρους κράτους μέλους χορήγηση κρατικών ενισχύσεων προς αντιστάθμιση του πρόσθετου κόστους το οποίο έχει αναλάβει μια επιχείρηση επιφορτισμένη με τη διαχείριση υπηρεσίας γενικού οικονομικού συμφέροντος, κατά την έννοια του άρθρου 90, παράγραφος 2, της Συνθήκης, και το οποίο προκύπτει από την εκπλήρωση της ιδιαίτερης αποστολής που της έχει ανατεθεί, πρέπει να υπομνησθεί η νομολογία σχετικά με την εφαρμογή των άρθρων 85 και 86 σε συνδυασμό με το άρθρο 90, παράγραφος 2, της Συνθήκης.
- 175 Συναφώς, το Πρωτοδικείο υπενθυμίζει ότι το Δικαστήριο έχει αναγνωρίσει, με την απόφασή του της 27ης Απριλίου 1994, C-393/92, *Almelo* κ.λπ. (Συλλογή 1994, σ. I-1477, σκέψη 46), ότι είναι δυνατό να επιτρέπονται, δυνάμει του

άρθρου 90, παράγραφος 2, περιορισμοί του ανταγωνισμού εκ μέρους άλλων επιχειρηματιών, εφόσον οι περιορισμοί αυτοί αποδεικνύονται αναγκαίοι για να μπορεί η επιχείρηση στην οποία έχει ανατεθεί αποστολή γενικού συμφέροντος να εκπληρώνει την αποστολή αυτή. Συναφώς, το Δικαστήριο έχει, μεταξύ άλλων, αποφανθεί ότι «πρέπει να λαμβάνονται υπόψη οι οικονομικές συνθήκες υπό τις οποίες λειτουργεί η επιχείρηση, κυρίως τα έξοδα στα οποία υποβάλλεται και οι νόμιμες ρυθμίσεις, ιδίως οι σχετικές προς το περιβάλλον, από τις οποίες διέπεται» (σκέψη 49). Εξ αυτού το Δικαστήριο συνήγαγε ότι η εφαρμογή, εν προκειμένω, ρήτρας αποκλειστικής αγοράς ήταν δυνατό να μην εμπίπτει στις απαγορεύσεις των άρθρων 85 και 86, εφόσον ο περιορισμός στον ανταγωνισμό που η ρήτρα αυτή συνεπαγόταν ήταν αναγκαίος για να μπορεί η εν λόγω επιχείρηση να εκπληρώνει την αποστολή γενικού συμφέροντος.

- 176 Με το ίδιο πνεύμα, το Δικαστήριο, με την προπαρατεθείσα απόφαση Corbeau, έκρινε ότι η απονομή αποκλειστικών δικαιωμάτων όσον αφορά τη συλλογή, μεταφορά και διανομή αλληλογραφίας υπέρ της Régie des postes belge, που μπορούσε να συνεπάγεται περιορισμούς στον ανταγωνισμό, ήταν δικαιολογημένη στο μέτρο που οι περιορισμοί αυτοί ήταν αναγκαίοι για τη διασφάλιση της εκπληρώσεως της ιδιαίτερης αποστολής που είχε ανατεθεί στην επιχείρηση αυτή.
- 177 Στο πλαίσιο της τελευταίας αυτής υποθέσεως, το Δικαστήριο εξέτασε το ζήτημα αν ο αποκλεισμός του ανταγωνισμού ήταν αναγκαίος για να μπορεί ο φορέας του αποκλειστικού δικαιώματος να τυγχάνει οικονομικώς αποδεκτών συνθηκών. Προς τον σκοπό αυτόν, το Δικαστήριο έκρινε ότι έπρεπε «να ληφθεί ως βάση ότι η υποχρέωση (...) να εξασφαλίζεται η παροχή [των] υπηρεσιών σε συνθήκες οικονομικής ισορροπίας προϋποθέτει τη δυνατότητα συμψηφισμού των αποτελεσμάτων των κερδοφόρων τομέων δραστηριοτήτων και των λιγότερο κερδοφόρων τομέων (...)» (σκέψη 17). Κατά το Δικαστήριο, τούτο είναι δυνατόν μόνον αν γίνει δεκτό ότι είναι δυνατός ο περιορισμός του εκ μέρους ιδιωτών επιχειρηματιών ανταγωνισμού σε οικονομικώς αποδοτικούς τομείς (σκέψεις 17 και 18).
- 178 Το Πρωτοδικείο θεωρεί ότι αυτή η σχετική με την εφαρμογή των άρθρων 85 και 86 νομολογία μπορεί να εφαρμοστεί, *mutatis mutandis*, και στον τομέα των κρατικών ενισχύσεων, οπότε η καταβολή μιας κρατικής ενισχύσεως είναι δυνατό, δυνάμει του άρθρου 90, παράγραφος 2, της Συνθήκης, να μην εμπίπτει στην απαγόρευση του άρθρου 92 της εν λόγω Συνθήκης, υπό την προϋπόθεση ότι η εν λόγω ενίσχυση σκοπεί απλώς στο να αντισταθμίσει το κόστος που προκαλείται από την εκπλήρωση της ιδιαίτερης αποστολής που

έχει η επιφορτισμένη με τη διαχείριση υπηρεσίας γενικού οικονομικού συμφέροντος επιχείρηση και ότι η χορήγηση της ενισχύσεως αποδεικνύεται αναγκαία για να μπορεί η εν λόγω επιχείρηση να εκπληρώνει τις υποχρεώσεις δημόσιας υπηρεσίας που υπέχει υπό συνθήκες οικονομικής ισορροπίας (προ-παρατεθείσα απόφαση Cogbeau, σκέψεις 17 έως 19). Η κρίση σχετικά με την αναγκαιότητα της ενισχύσεως συνεπάγεται συνολική εκτίμηση των οικονομικών συνθηκών υπό τις οποίες η εν λόγω επιχείρηση ασκεί τις εμπόλεμες στον επιφυλασσόμενο σ' αυτήν τομέα δραστηριότητες, χωρίς να λαμβάνονται υπόψη ενδεχόμενα οφέλη που η εν λόγω επιχείρηση μπορεί να αντλεί από ανοικτούς στον ανταγωνισμό τομείς.

- 179 Συναφώς, τόσο από τα στοιχεία της δικογραφίας όσο και από τις αναπτυχθείσες ενώπιον του Πρωτοδικείου απόψεις προκύπτει ότι η La Poste δεν περιήλθε, κατά μέσον όρο όσον αφορά τα τρία πρώτα έτη μετά τη θέσπιση του νόμου του 1990, γενικά σε κατάσταση οικονομικής ισορροπίας παρά μόνο μετά τη φορολογική ρύθμιση, δηλαδή λαμβανομένης υπόψη της παροχής της επίμαχης φορολογικής ελαφρύνσεως.
- 180 Υπ' αυτές τις περιστάσεις, έστω και αν τα αποτελέσματα αυτών των οικονομικών ετών περιλαμβάνουν, ελλείψει αναλυτικών λογιστικών στοιχείων επιτροπών να γίνει διάκριση μεταξύ των διαφόρων τομέων δραστηριοτήτων της, το σύνολο των δραστηριοτήτων της La Poste, το Πρωτοδικείο θεωρεί ότι η Επιτροπή ορθώς έκρινε, χωρίς να υπερβεί τα όρια της εξουσίας της εκτιμήσεως, ότι, εν προκειμένω, το επίμαχο φορολογικό πλεονέκτημα δεν υπερέβη το μέτρο που ήταν αναγκαίο για τη διασφάλιση της εκπληρώσεως της αποστολής δημοσίου συμφέροντος που έχει ανατεθεί στη La Poste, συγκεκριμένα, μεταξύ άλλων, την υποχρέωση διατηρήσεως ταχυδρομικής παρουσίας σε αγροτικό περιβάλλον, δεδομένου ότι το προκύπτον εν προκειμένω πρόσθετο κόστος μπορεί να θεωρηθεί ότι αντιστοιχεί σε ανάλογες ζημιές της La Poste. Επομένως, το γεγονός ότι επέτρεψε κρατική ενίσχυση κατώτερη του εν λόγω πρόσθετου κόστους δεν μπορεί να καταστήσει, εν προκειμένω, το άρθρο 90, παράγραφος 2, της Συνθήκης ανεφάρμοστο και, κατά συνέπεια, να στοιχειοθετήσει παράβαση του άρθρου 92 της εν λόγω Συνθήκης.
- 181 Εξάλλου, το Πρωτοδικείο διαπιστώνει ότι, όσον αφορά το θέμα αυτό, οι προσφεύγουσες δεν προσκόμισαν στοιχεία ικανά να στηρίξουν τον ισχυρισμό τους ότι η επίμαχη ενίσχυση δεν είναι αναγκαία για την εκπλήρωση των υποχρεώσεων δημόσιας υπηρεσίας που υπέχει η La Poste. Επομένως, αυτή η αιτίαση που αφορά την αναγκαιότητα της επίμαχης ενισχύσεως πρέπει να απορριφθεί.

- 182 Σε αυτό το στάδιο της συλλογιστικής, πρέπει να εξετασθούν οι αιτιάσεις των προσφευγουσών σχετικά με την ακαταλληλότητα της χρησιμοποιηθείσας από την Επιτροπή μεθόδου. Κατ' αυτές, δεδομένου ότι ελλείπουν αναλυτικά λογιστικά στοιχεία εκ μέρους της La Poste, είναι αδύνατο να υποστηριχθεί ότι το επίμαχο φορολογικό πλεονέκτημα δεν αποβαίνει προς όφελος, κατά παράβαση του κοινοτικού δικαίου, ανταγωνιστικών δραστηριοτήτων της τελευταίας.
- 183 Επομένως, στο Πρωτοδικείο εναπόκειται να εξετάσει το ζήτημα αν μια μέθοδος συγκρίσεως, συνιστάμενη στην εκτίμηση του ποσού μιας κρατικής ενισχύσεως (δηλαδή 1,196 δισεκατομμύριο FF) σε σχέση με το ύψος του πρόσθετου κόστους της La Poste (δηλαδή 1,32 δισεκατομμύριο FF — κατ' ελάχιστη εκτίμηση, βλ., ανωτέρω, σκέψεις 105 και 106), είναι η κατάλληλη για να διαπιστωθεί επαρκώς κατά νόμο ότι η χορήγηση της εν λόγω ενισχύσεως δεν συνεπάγεται σταυροειδή επιδότηση προς όφελος των ανταγωνιστικών δραστηριοτήτων της La Poste. Όπως ορθώς παρατήρησε η Επιτροπή στην προσβαλλομένη απόφαση, το κοινοτικό δίκαιο απαιτεί η εν λόγω κοινοτική ενίσχυση να μην ευνοεί τις ανταγωνιστικές δραστηριότητες της δημόσιας επιχειρήσεως.
- 184 Συναφώς, το Πρωτοδικείο διαπιστώνει ότι, όπως προκύπτει από τη δικογραφία, κατά την έκδοση της προσβαλλομένης αποφάσεως η La Poste δεν τηρούσε, όσον αφορά τις εσωτερικές λογιστικές της εγγραφές, χωριστούς λογαριασμούς αναφορικά τόσο με τις υπαγόμενες όσο και με τις μη υπαγόμενες στον επιφυλασσόμενο σ' αυτήν τομέα υπηρεσίες. Αυτός άλλωστε είναι και ο λόγος για τον οποίο το πρόσθετο κόστος της δημόσιας υπηρεσίας υπολογίστηκε, στην προσβαλλομένη απόφαση, επί του συνόλου των ταχυδρομικών δραστηριοτήτων (βλ., ανωτέρω, σκέψη 105).
- 185 Είναι αναντίρρητο ότι, αν η La Poste είχε τηρήσει, κατά τον κρίσιμο χρόνο, τέτοια αναλυτικά λογιστικά στοιχεία, η Επιτροπή θα μπορούσε, επί περισσότερο ασφαλούς βάσεως, να είναι βέβαιη για την ανυπαρξία σταυροειδούς επιδοτήσεως.
- 186 Όμως, το Πρωτοδικείο διαπιστώνει, πρώτον, ότι ο κοινοτικός νομοθέτης δεν έχει θεσπίσει, μέχρι σήμερα, διατάξεις προβλέπουσες την καθιέρωση συστήματος τηρήσεως αναλυτικών λογιστικών στοιχείων για τις επιχειρήσεις που είναι επιφορτισμένες με αποστολή δημόσιας υπηρεσίας ενώ ταυτόχρονα ασκούν δραστηριότητες σε ανοιχτούς στον ανταγωνισμό τομείς.

- 187 Δεύτερον, η συγκεκριμένη εφαρμογή των κανόνων ανταγωνισμού σε μια κατάσταση όπως η εν προκειμένω συνεπάγεται, κατ' ανάγκη, περίπλοκες εκτιμήσεις οικονομικής και νομικής φύσεως που πρέπει να γίνονται σε κοινοτικό πλαίσιο (βλ., π.χ., την προπαρατεθείσα απόφαση του Δικαστηρίου της 21ης Μαρτίου 1991, Ιταλία κατά Επιτροπής, σκέψη 34). Κατά συνέπεια, πρέπει να αναγνωριστεί στην Επιτροπή ορισμένο περιθώριο εκτιμήσεως όσον αφορά την επιλογή της πλέον κατάλληλης μεθόδου προκειμένου να βεβαιωθεί αυτή ως προς την ανυπαρξία σταυροειδούς επιδοτήσεως χάριν ανταγωνιστικών δραστηριοτήτων.
- 188 Μολονότι είναι αληθές ότι η χορήγηση κρατικής ενισχύσεως σε μια επιχείρηση επιτρέπει σ' αυτήν να ελευθερώνει άλλους πόρους υπέρ άλλων δραστηριοτήτων (προπαρατεθείσα απόφαση της 21ης Μαρτίου 1991, Ιταλία κατά Επιτροπής), το Πρωτοδικείο εκτιμά, ωστόσο, ότι, προκειμένου περί ενισχύσεως καταβαλλομένης σε αναφερόμενη στο άρθρο 90, παράγραφος 2, της Συνθήκης επιχείρηση, η πιθανότητα σταυροειδούς επιδοτήσεως αποκλείεται, καθόσον το ύψος της εν λόγω ενισχύσεως είναι μικρότερο του πρόσθετου κόστους που προκύπτει από την εκπλήρωση της ιδιαίτερης κατά την έννοια της εν λόγω διατάξεως αποστολής.
- 189 Επιπλέον, πρέπει να υπομνησθεί ότι, όπως κρίθηκε στην ανωτέρω σκέψη 178, το κοινοτικό δίκαιο δεν απαγορεύει σε κράτος μέλος να χορηγεί κρατική ενίσχυση σε επιχείρηση επιφορτισμένη με τη διαχείριση υπηρεσίας γενικού οικονομικού συμφέροντος προκειμένου να αντισταθμιστεί το πρόσθετο κόστος που προκύπτει από την ιδιαίτερη αποστολή που της έχει ανατεθεί, υπό την προϋπόθεση ότι η ενίσχυση αποδεικνύεται αναγκαία προκειμένου η εν λόγω επιχείρηση να μπορεί να εκπληρώνει υπό συνθήκες οικονομικής ισορροπίας τις υποχρεώσεις δημόσιας υπηρεσίας που υπέχει. Κατά συνέπεια, εφόσον διαφορετικά το άρθρο 90, παράγραφος 2, της Συνθήκης θα στερούσαν οποιασδήποτε πρακτικής αποτελεσματικότητας, το Πρωτοδικείο κρίνει ότι πρέπει να αναγνωριστεί ότι η χρησιμοποιηθείσα από την Επιτροπή μέθοδος συγκρίσεως ήταν, εν προκειμένω, η κατάλληλη προκειμένου αυτή να βεβαιωθεί επαρκώς κατά νόμο ότι η χορήγηση της κρατικής ενισχύσεως δεν συνεπάγεται σταυροειδή επιδότηση αντίθετη προς το κοινοτικό δίκαιο.
- 190 Συναφώς, πρέπει να υπογραμμιστεί ότι οι προσφεύγουσες δεν επιχείρησαν να αποδείξουν την ύπαρξη εναλλακτικής μεθόδου πλέον κατάλληλης για να

εξακριβωθεί, ενόψει τόσο των τότε διαθέσιμων στοιχείων όσο και του σταδίου εξελίξεως του κοινοτικού δικαίου, ότι το χορηγηθέν στη La Poste φορολογικό πλεονέκτημα δεν ευνοεί τις ανταγωνιστικές της δραστηριότητες. Ούτε, άλλωστε, προέβαλαν στοιχεία ικανά να καταδείξουν ότι η Επιτροπή υπερέβη εν προκειμένω το περιθώριό της εκτιμήσεως.

191 Όσον αφορά την αιτίαση των προσφευγουσών σχετικά με τη βάση της επίμαχης φορολογικής μειώσεως, πρέπει να γίνει δεκτό ότι αυτή στερείται σημασίας, εφόσον οι προσφεύγουσες δεν αμφισβητούν το ποσό που αντιπροσωπεύει αυτό το φορολογικό πλεονέκτημα.

192 Ως προς τα επιχειρήματα των προσφευγουσών ότι το κόστος μιας δημόσιας υπηρεσίας δεν είναι άλλο από αυτό που το κοινοτικό σύνολο έχει τη βούληση να αναλάβει και ότι θα ήταν άλλωστε προτιμότερο να γίνει εφαρμογή του νόμου του 1982, αρκεί η παρατήρηση ότι, όπως διαπιστώθηκε στην ανωτέρω σκέψη 108, η Επιτροπή δεν είναι εξουσιοδοτημένη, ελλείψει σχετικής κοινοτικής νομοθεσίας, να αποφαινεται επί της οργάνωσης και της εκτάσεως της αποστολής δημόσιας υπηρεσίας που έχει μια δημόσια επιχείρηση ούτε επί της σκοπιμότητας των σχετικών πολιτικών επιλογών των αρμόδιων εθνικών αρχών, υπό την επιφύλαξη ότι οι δραστηριότητες που ασκούνται στους ανοιχτούς στον ανταγωνισμό τομείς δεν ευνοούνται από τη χορήγηση της εν λόγω ενισχύσεως και ότι η καταβληθείσα ενίσχυση δεν υπερβαίνει το μέτρο αυτού που είναι αναγκαίο για τη διασφάλιση της εκπληρώσεως της ιδιαίτερης αποστολής που έχει ανατεθεί στην οικεία επιχείρηση.

193 Εξάλλου, το Πρωτοδικείο κρίνει ότι, σε αντίθεση προς ό,τι ισχυρίζονται οι προσφεύγουσες, από την πρόσκληση που η Επιτροπή απηύθυνε στη Γαλλική Κυβέρνηση, ζητώντας της να βελτιώσει, στο μέλλον, τη λογιστική οργάνωση της La Poste, δεν μπορεί να συναχθεί ότι η Επιτροπή αναγνώρισε, κατά τη λήψη της προσβαλλομένης αποφάσεως, την ύπαρξη σταυροειδούς επιδοτή-

σεως. Εν πάση περιπτώσει, μολονότι η λογιστική οργάνωση της La Poste μπορεί να βελτιωθεί στο μέλλον, υπό την έννοια μεγαλύτερης διαφάνειας όσον αφορά τον προορισμό των διαφόρων εξόδων, ορθώς ωστόσο η Επιτροπή, όπως έχει ήδη κριθεί στις ανωτέρω σκέψεις 183 έως 189, στηριζόμενη τότε στα διαθέσιμα στοιχεία, έκρινε ότι η παροχή του επίμαχου φορολογικού πλεονεκτήματος δεν συνεπαγόταν σταυροειδή επιδότηση.

- 194 Από το σύνολο των ανωτέρω σκέψεων προκύπτει ότι το πρώτο σκέλος του λόγου ακυρώσεως πρέπει να απορριφθεί.
- 195 Όσον αφορά το δεύτερο σκέλος του λόγου ακυρώσεως, που αντλείται από παράβαση του άρθρου 92 της Συνθήκης, είναι αληθές, όπως ισχυρίστηκαν οι προσφεύγουσες, ότι ο χαρακτηρισμός ενός κρατικού μέτρου, ενόψει του άρθρου 92 της Συνθήκης, πρέπει να στηρίζεται στα αποτελέσματά του επί του ανταγωνισμού, δεδομένου ότι το Δικαστήριο έχει κρίνει ότι το άρθρο 92 δεν κάνει διάκριση ανάλογα με τις αιτίες ή τους σκοπούς των σχετικών παρεμβάσεων αλλά τις προσδιορίζει ανάλογα με τα αποτελέσματά τους (προπαρατεθείσα απόφαση της 2ας Ιουλίου 1974, Ιταλία κατά Επιτροπής, σκέψη 27).
- 196 Το Πρωτοδικείο κρίνει ότι η αρχή αυτή έχει αρκούντως τηρηθεί εν προκειμένω. Πράγματι, η Επιτροπή, όπως ορθώς ισχυρίστηκε, δεν έλαβε απλώς υπόψη τον σκοπό του επίμαχου φορολογικού πλεονεκτήματος προκειμένου να αποκλείσει το ενδεχόμενο να πρόκειται για ενίσχυση κατά την έννοια του άρθρου 92 της Συνθήκης. Αντιθέτως, έλεγξε αν το συνολικό ποσό του φορολογικού πλεονεκτήματος ήταν κατώτερο του πρόσθετου κόστους που συνεπαγόταν η άσκηση των δραστηριοτήτων δημόσιας υπηρεσίας, οπότε η παροχή του πλεονεκτήματος αυτού έπρεπε να θεωρηθεί ως μη δυνάμενη να παραγάγει αποτελέσματα σταυροειδούς επιδοτήσεως υπέρ των ανταγωνιστικών δραστηριοτήτων.
- 197 Από τα ανωτέρω προκύπτει ότι ούτε το δεύτερο σκέλος του λόγου ακυρώσεως, που αντλείται από την παράβαση του άρθρου 92 της Συνθήκης, μπορεί να γίνει δεκτό.

- 198 Εξ αυτού έπεται ότι ο λόγος ακυρώσεως που αντλείται από την παράβαση των άρθρων 90, παράγραφος 2, και 92 της Συνθήκης πρέπει να απορριφθεί.
- 199 Μολονότι η Επιτροπή θεώρησε, στην προσβαλλομένη απόφαση, ότι, δυνάμει του άρθρου 90, παράγραφος 2, της Συνθήκης, το εν λόγω κρατικό μέτρο δεν αποτελεί κρατική ενίσχυση κατά την έννοια του άρθρου 92, παράγραφος 1, της Συνθήκης, αντιθέτως προς ό,τι κρίθηκε στις ανωτέρω σκέψεις 167 έως 172, το Πρωτοδικείο κρίνει ότι μια τέτοια εκτίμηση, δεδομένου ότι δεν ασκεί καμιά επιρροή όσον αφορά το αποτέλεσμα της εξετάσεως της εν λόγω ενισχύσεως, δεν πρέπει να συνεπάγεται την ακύρωση της προσβαλλομένης αποφάσεως (βλ., με το ίδιο πνεύμα, την απόφαση του Πρωτοδικείου της 5ης Ιουνίου 1996, T-75/95, Günzler Aluminium κατά Επιτροπής, Συλλογή 1996, σ. II-497, σκέψη 55).
- 200 Δεδομένου ότι κανένας από τους λόγους ακυρώσεως που ανέπτυξαν οι προσφεύγουσες δεν έγινε δεκτός, η προσφυγή πρέπει να απορριφθεί ως αβάσιμη.

Επί των δικαστικών εξόδων

- 201 Δυνάμει του άρθρου 87, παράγραφος 2, του Κανονισμού Διαδικασίας, ο ηττηθείς διάδικος καταδικάζεται στα δικαστικά έξοδα εφόσον υπήρξε σχετικό αίτημα του νικήσαντος διαδίκου. Δεδομένου ότι οι προσφεύγουσες ηττήθησαν, η δε Επιτροπή καθώς και η παρεμβαίνουσα La Poste υπέβαλαν σχετικό αίτημα, πρέπει να καταδικαστούν στα δικαστικά έξοδα.
- 202 Ωστόσο, η Γαλλική Κυβέρνηση, που άσκησε παρέμβαση, πρέπει να φέρει, κατ' εφαρμογήν του άρθρου 87, παράγραφος 4, πρώτο εδάφιο, του εν λόγω κανονισμού, τα δικά της δικαστικά έξοδα.

Για τους λόγους αυτούς,

ΤΟ ΠΡΩΤΟΔΙΚΕΙΟ (τρίτο πενταμελές τμήμα)

αποφασίζει:

- 1) Απορρίπτει την προσφυγή.**
- 2) Καταδικάζει τις προσφεύγουσες στα δικαστικά έξοδα, συμπεριλαμβανομένων και αυτών της παρεμβαίνουσας La Poste.**
- 3) Η Γαλλική Δημοκρατία φέρει τα δικά της δικαστικά έξοδα.**

Vesterdorf

Briët

Lindh

Potocki

Cooke

Δημοσιεύθηκε σε δημόσια συνεδρίαση στο Λουξεμβούργο στις 27 Φεβρουαρίου 1997.

Ο Γραμματέας

Ο Πρόεδρος

H. Jung

B. Vesterdorf